

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK
BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME
YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂNLARI**

Berru Nur KELEŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Fikret KARAPINAR**

KONYA 2011

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berru Nur KELEŞ
	Numarası	085247001002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi / İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Berru Nur KELEŞ

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berru Nur KELEŞ
	Numarası	085247001002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi / İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “İlköğretim 6. Sınıf Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ünitelerinin Bazı Aktif Öğrenme Yöntemlerine Göre İşleme İmkânları” başlıklı bu çalışma .../.../2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Fikret KARAPINAR		
Prof. Dr. Mustafa TAVUKÇUOĞLU		
Doç. Dr. Muhittin OKUMUŞLAR		

ÖNSÖZ

Hızlı bir küreselleşme sürecinin yaşandığı dünyada gerek teknolojik alanda gerekse iletişim alanında birçok gelişim ve değişim yaşanmaktadır. Meydana gelen bu gelişim ve değişim; bilgiye ulaşılması, bilginin üretilmesi, kullanılması ve saklanması yöntemlerinin değişimini de beraberinde getirerek eğitim alanını da etkisi altına almıştır.

Çağa uygun olarak değişen eğitim sistemimizde öğrencilere sınav başarısının yanı sıra; araştırmacı, yaşam boyu öğrenme alışkanlıkları, etkili düşünme, öğrenme ve yaşama becerileri gibi özelliklerin kazandırılması da amaçlanmaktadır. Ancak bu amaçlar, bilgilerin öğretmen tarafından sunumuna ve öğrenciler tarafından tekrarlanmasına sonra da unutulmasına dayalı geleneksel öğretim yöntemiyle kısmen gerçekleştirilebilir. Geleneksel öğretimle öğrencilerin bilme merakı ve yaratıcılık gibi özellikleri yeterince desteklenemiyor ve ezbercilik yönleri körükleniyor. Öğrencilerin öğrendiklerini benimseyip yaşama aktarabilmeleri için yeni yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç doğrultusunda yapılan çalışmalar, aktif öğrenme tezini ortaya atmış ve başarısı da birçok alanda ispatlanmıştır. Çoklu zeka türlerini de dikkate alarak oluşturulan aktif öğrenme teknikleri bugün bütün derslere uygulanmaya çalışılmaktadır.

Bu araştırmada, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” gibi içinde birçok kavramın ve soyut duyguların anlatılmış olduğu bir derste de aktif öğrenme tekniklerinin kullanılabilceğini ve anlatımı kolaylaştıracağı ortaya konulmuştur. Aktif öğrenme tekniklerinden derse uygun olan bazılarının uygulamasına yer verilmiştir. Seçilen tekniklerin derse nasıl uygulandığına dair örnekler verildiği gibi tekniklerin uygulanmasının ne gibi faydalar sağladığı da tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca derse adapte edilemeyen teknikler tespit edilip, yaşanan sorunlar belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın her aşamasında destek ve görüşlerini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Fikret KARAPINAR’a ve Doç. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR’a teşekkür ederim.

Berru Nur KELEŞ

Konya 2011

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berru Nur KELEŞ
	Numarası	085247001002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi / İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin Adı	İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; aktif öğrenme tekniklerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine uygulanabilirliğini ve uygulamanın dersin işlenişi üzerindeki etkisinin ne olduğunu araştırmaktır.

Araştırma, ilköğretim 6.sınıf üniteleri ve aktif öğrenmenin Tombala, Balık Kılıçığı, Mahkeme, Merdiven Sıralama, Kimim Ben? Ve Tablo Yorumla teknikleriyle sınırlıdır.

Araştırmamızın birinci bölümünde, kaynaklar taranıp aktif öğrenmenin ne olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Aktif öğrenmede öğrenci ve öğretmenin rolü, sınıfın düzenlenmesi ile ilgili bilgiler verildikten sonra aktif öğrenmenin sağlanmasında kullanılan tekniklerden bir bölümü tanıtılmıştır. İkinci bölümde ise aktif öğrenme tekniklerinden bazılarının (Tombala, Balık Kılıçığı, Kart Gösterme, Merdiven Sıralama, Kimim Ben? , Mahkeme ve Tablo Oluşturma) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine nasıl uygulanacağına dair örneklere yer verilmiştir.

Seçilen tekniklerin uygulamasının derse olan olumlu etkileri belirlenmiştir. Aynı zaman da uygulama esnasında karşılaşılan olumsuz durumlar tespit edilmiştir. Çalışmanın ışığında aşağıdaki sonuçlar çıkarılmıştır;

- Aktif öğrenme modeli Din Kültürü ve Ahlak bilgisi dersine rahatlıkla uygulanmıştır.

- Aktif öğrenme modelinin uygulanması öğrencilerin derse olan katılımlarını, başarılarını ve öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir.

- Bazı tekniklerin uygulamasında zaman sorunu ile karşılaşılmıştır. Bunun dışında sınıfların kalabalık olması ve sınıf ortamının öğrenmeye elverişli olarak düzenlenmemiş olması da uygulamada güçlüklerle karşılaşılmasına sebep olmuştur.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Berru Nur KELEŞ
	Numarası	085247001002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi / İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Fikret KARAPINAR
	Tezin İngilizce Adı	İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

SUMMARY

The aim of this study is the applicability of active learning techniques on religion culture lesson and searching what impact does this application have on manipulation of lesson.

The research is limited with 6 th grade units and the techniques like bingo, herringbone, court, organising ladder, who am I? and deciphering a chart which are the techniques of active learning.

At the initial part of our research, it is struggled to Express what active learning means by scanning the data. After giving information about the role of student and teacher in active learning, organising the class, some of the techniques that provide active learning are introduced. At the second part, it is given some examples about how to apply active learning techniques on religion culture lesson (Bingo, herringbone, showing cards, organising ladder, who am I?, court and developing a chart.).

The positive effects of chosen techniques are observed. Meanwhile, the negative aspects are identified at the time of application. After the study, the results were seen below;

- Active learning method is easily applied on religion culture lesson.

- Applying the active learning method makes the students take part in the lesson, affect their success and their attitudes towards the religion culture lesson positively.

- Time problem is encountered while applying some of the techniques. Besides this, crowded class, insufficient classroom environment are also caused some problems.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii

GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Problemi	2
2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
3. Sınırlılıklar.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

AKTİF ÖĞRENME

1.1. AKTİF ÖĞRENME	5
1.2. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİNİN ROLÜ	8
1.3. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRETMENİN ROLÜ.....	8
1.4. AKTİF ÖĞRENMENİN YARARLARI.....	11
1.6. AKTİF ÖĞRENMEDE SINIFIN FİZİKİ ORTAMI	12
1.7. AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİ	13
1.7.1. 5 N 1 K	14
1.7.2. Balık Kılçığı	14
1.7.3. Beyin Fırtınası	14
1.7.4. Biyografi Hazırlayalım.....	15
1.7.5. Bulmaca.....	15

1.7.6. Drama	15
17.7. Eğitsel Oyun	16
1.7.8. Fotoğraflar Konuşuyor	16
1.7.9. Kavram Haritası.....	16
1.7.10. Mahkeme	17
1.7.11. Rol Oynama.....	18
1.7.12. Tereyağı – Ekmek.....	18
1.7.13. Tombala.....	18
1.7.14. Soru- Cevap.....	19
1.7.15. Kart Gösterme	19
1.7.16. Merdiven Sıralama	19
1.7.17. Kimim Ben?.....	20

İKİNCİ BÖLÜM

İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

2.1. PEYGAMBERLER VE İLAHİ KİTAPLARA İMAN ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ....	21
2.2. NAMAZ İBADETİ ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ	33
2.3. SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ	46
2.4. KUR’AN VE YORUMU ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ	57
2.5. İSLAM’IN SAKINILMASI İSTEDİĞİ DAVRANIŞLAR ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ....	66
2.6. İSLAMİYET VE TÜRKLER ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ.....	78
2.7. TEKNİKLERİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE UYGULANMA İMKÂN LARI	89
2.7.1. Tombala Tekniği’ni Uygulama İmkânları.....	89
2.7.2. Balık Kılçığı Tekniği’nin Uygulanma İmkânları	91
2.7.3. Kart Gösterme Tekniği’nin Uygulanma İmkânları	92

2.7.4. Merdiven Sıralama Tekniği'nin Uygulanma İmkânları	93
2.7.5. 'Kimim Ben?' Tekniği'nin Uygulanma İmkânları.....	94
2.7.6. Mahkeme Tekniği'nin Uygulanma İmkânları.....	95
2.7.7. Tablo Oluşturma Tekniği'nin Uygulanma İmkânları.....	96
2.8. TEKNİKLERİN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN ORTAK SİKİNTİLER.....	97
2.8.1. Zaman.....	97
2.8.2. Sınıf Mevcudu	97
2.8.3. Sınıf Ortamı	98
SONUÇ	99
KAYNAKÇA.....	101
ÖZGEÇMİŞ	103

GİRİŞ

Günümüzde ortaya çıkan gelişmeler bireyin çok yönlü olarak geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Hızla değişen çevresel şartlar, toplumsal dinamizm ve artan beklentiler, bireyin yaşamını doğrudan etkilemektedir. Çağın gerektirdiği düşünen, yaratıcı, sorun çözen bireylerin yetiştirilmesi son derece önemli ve gerekli hale gelmiştir. Bireyin kendini geliştirmesinin temeli sürekli öğrenmeye ve gelişmeye dayanır. Çünkü günümüz toplumu artık sanayi toplumunun da ötesine geçmiş ve bilgi toplumu haline gelmiştir. Bireyin niteliklerinin geliştirilebilmesi ve gelecekteki yaşama hazırlanabilmesi nitelikli bir eğitim sisteminden geçirilmesine bağlıdır.

Öğrenme sürecini öğrenciye bilgi aktarımı ve öğrenmenin denetlenmesi olarak gören bir eğitim anlayışının öğrenmeyi teşvik etmesi zor görünmemektedir. Sınıfta öğretmenin anlattığı dersi dinlemek, ders kitaplarını okumak ve sınav sorularını cevaplamak öğrenciyi pasif alıcı konumuna sokmaktadır. Bunun sonucunda aktarılan bilginin hafızaya hızla aktarılması yani ezberlenmesi elde edilecek tek sonuç olarak değerlendirilmektedir. Yapılan her ezberin öğrenme ile sonuçlanması ise çok tartışmalıdır.

Sadece geleneksel yöntemlerle eğitimde istenen başarıyı yakalamak mümkün değildir. Çünkü öğrencilerin anlama kapasitesi, tarzı birbirinden farklı olmakla birlikte öğrencinin zihnini sürekli olarak aktif tutmak mümkün değildir. Bir öğretmen, öğrencilerinin sahip olduğu zekâ türünü ve öğrenme yeteneklerini bilmedikten sonra işini ne kadar severse sevsin, motivasyonu ne kadar yüksek olursa olsun yeterli başarıyı sağlayamaz. Gerçek bir başarının yakalanması için öğrencinin sahip olduğu öğrenme stilini bilmeli ve öğrenciye onun öğrenmesine uygun ortam hazırlamalıdır (Geniş bilgi için bkz. Saban, 2002) Aktif öğrenme yöntemleri ile öğrenciler kendi profillerine uygun öğrenme fırsatları yakalayabilirler. Çünkü aktif öğrenme, içinde yazı yazmadan, sınıflandırmadan, çizim yapmadan, duyu organlarını kullanıp hareket etmeden tutun da birçok etkinlikleri içerisinde barındırmaktadır.

1. Araştırmanın Problemi

Tüm ülkelerde eğitim sistemlerinin sorgulanmasıyla yeni akımlar ve büyük değişimler olmuştur. Bugün ülkemizde dahil birçok yerde eğitimde en çok üstünde durulan yaklaşım 'Aktif Öğrenme'dir. Çünkü toplumlar düşünen, yaratan, sorun çözen insanlara gereksinim duymakta. Bu düşünceye paralel olarak da eğitim sisteminde öğrenci daha etkin bir konuma getirilmeye çalışılmakta. Öğrenciye bilgileri tekrarlatmak yerine öğrenciyi yeni bilgiler üretecek bir insan haline getirmek hedeflenmektedir.

Üretici bir insan olmak için gerekli olan şeylerden biride merak duygusudur. Fakat imkânların çoğalmasına rağmen öğrencilerin merak duygusunun ve araştırmacı kişiliğinin zayıflaması, üretici zihinlerin ortaya çıkmasını engellemiştir. Üretken zihni ortaya çıkaran merak duygusunun ve araştırmacı kişiliğın yeniden kazanılması için öğrenciye verilen bilgilerin ve bu bilgilerin aktarım sürecinin onun hayat içerisinde karşılaşılabileceği bir şekilde olması gerekmektedir. Ayrıca bu sürecin, onun hayatında kullanabileceği ve faydalanabileceği bir şekilde olması gerekmektedir. Şu unutulmamalı ki insanlar işlerine yarayacağına inandıkları bilgileri öğrenmekte daha istekli ve azimli olurlar. Aktif öğrenmenin öğrenmeyi eğlenceli hale getiren yeni teknikleri ve öğrenciyi merkeze alan anlayışı bu nokta da eğitimcilere yeni olanaklar sunmaktadır.

Yaşanan gelişmeler ve küresel etkileşim sadece bilgi alanında olmamaktadır. Kitle iletişim araçlarının artması ve ulaşılabilirliğinin kolaylığı manevi değerlerimiz ve ahlaki tutumlarımız üzerinde de büyük etkiler yapmaktadır. Değer edinme, üretme ve kendi sahip olduğu değerleri açıklamakta zorlanan bireyler bu kargaşa ortamında oldukça savunmasız kalmakta. Bireylerin içinde buldukları toplumun değerlerine ve ahlaki tutumlarına uyum sağlayabilmesi, onların duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi ve farklı kültür ve değerlere sahip insanlarla birlikte yaşayabilmesi, onlara saygı duyabilmesi için bu anlamda doğru bir eğitim alması gerekmektedir. Bu doğrultuda küçük yaşlardan başlanarak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi eğitiminin verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu eğitim verilirken öğrencinin konular üzerinde rahat ve özgürce düşünmesi, açıklama yapması ve değerlendirmesi

sağlanmalı. Bütün bu zihni çalışmaları yaparken de bireyin kendisine ve çevresine maddi ve manevi olarak zarar vermemesi içinde iyi bir rehber ihtiyacı duyulmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar gelen süreçte Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi, soyut kavramların olduğu, sürekli aynı şeylerin tekrar edildiği, kolay ama sıkıcı bir ders olarak algılanmaktadır. Öğrencilerin dikkat ve ilgilerini yeniden dersimize çekmek ve verimi artırmak için yeni teknik ve yöntemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Aktif öğrenmenin düşünen, etkin, analiz, sentez etme imkânı veren eğlenceli ve hayati derse, dersi hayata taşıyan teknikleri ile bu süreç kolaylaşacaktır. Bu süreçte başarının artması için eğitimcilerin yoğun çalışmalar ve uygulamalar yapmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde aktif öğrenme tekniklerinin uygulanma imkânlarının ne olduğu problemi bu çalışmanın temelini oluşturmuştur. Yapılan çalışmada; Din eğitiminde aktif öğrenme teknikleri uygulanabilir mi? Aktif öğrenme tekniklerinin uygulanmasının dersin verimini artırmada etkisi var mıdır? soruları araştırmanın problem cümlelerini oluşturmakta. Bu nedenle böyle bir çalışma yapılmıştır.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı; aktif öğrenme tekniklerinden bazılarının ilköğretim 6. sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ünitelerine uygulanıp uygulanamayacağının tespit edilmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda şu alt amaçlara ulaşılması hedeflenmiştir;

- Aktif öğrenme teknikleri din eğitiminde kullanılabilir mi?
- Aktif öğrenme tekniklerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine uygulanmasında ne gibi sorunlar yaşanmaktadır?
- Aktif öğrenme teknikleri öğrencinin derse olan ilgisini ve dersin verimini artırmada etkili midir?

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi için örnek hazırlamak, aktif öğrenme yöntemlerinin bu derste de nasıl kullanılabilir ve bu dersin içeriği nasıl zenginleştirilebilir?

Her geçen gün eğitimde karşılaşılan sorunlara yeni çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Daha etkili, daha zevkli, düşünme yeteneğini geliştirici, başarıyı üst seviyelere çekebilecek, azalan insan ilişkilerini toparlamak ve eski haline getirmeye yönelik grup çalışmasına dayalı öğretim yöntem ve teknikleri geliştirilmekte ve kullanılmaktadır. Bu anlamda dersimizin de yeni yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmesi gerekmektedir.

Gelişen, değişen ülke ve dünya şartlarına uyum sağlayabilecek, kendi ayakları üzerinde durabilen, kendine güvenli analiz sentez yapabilen, çevresine duyarlı, esnek ve orijinal düşünce yapısına sahip, yaratıcı bireyler yetiştirebilmek için Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi eğitiminde aktif öğrenmenin uygulanması gerekmektedir. Bu araştırma aktif öğrenmenin, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine uygulanması noktasında örnek teşkil etmesi ve karşılaşılan sıkıntıları ortaya koyması açısından önemlidir.

3. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- İlköğretim 6.sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi üniteleri ,
- Aktif öğrenmenin Tombala, Balık Kılıcı, Merdiven Sıralama, Mahkeme, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama teknikleri,
- 2010–2011 Eğitim öğretim yılı, ile sınırlıdır.

Aktif öğrenme tekniklerinden hangilerinin uygulanacağına karar verilirken

- Öğrencilerin yaş seviyelerine,
- Tekniklerin birbirinden farklı niteliklerde olmasına,
- Tekniklerin öğrencinin ilgisini çekebilecek ve dersin verimini artıracak ölçüde olmasına dikkat edildi.

BİRİNCİ BÖLÜM

AKTİF ÖĞRENME

1.1. AKTİF ÖĞRENME

Konfiçyus'ne duyduysam unuttum, ne görürsem hatırlarım, ne yaparsam anlarım' demiştir. Günümüzde de yapılan araştırmalar göstermiştir ki insan zihni, okuduklarının %10'unu; duyduklarının %20'sini; gördüklerinin %30'unu; hem görüp hem duyduklarının %50'sini; görüp duyup söylediklerinin %80'ini; görüp duyup dokunup söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadır. Buna göre öğretmen ne kadar güzel anlatsa da, anlattığı konu ne kadar ilgi çekici olsa da, öğrenci ne kadar dikkatli dinlerse dinlesin öğrenme olayı tam olarak gerçekleşmemektedir. Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki öğrenen kişi öğrenme etkinliğine daha farklı şekillerde sokulup konuyu kavraması sağlanmalıdır. Bu noktada günümüz modellerinden aktif öğrenme yöntemlerini devreye sokmak gerekmektedir. Fakat bu aktif öğrenme dediğimiz öğrenme modeli nedir? Aktif olan kimdir?

Aktif öğrenme modelinde eğitim ve öğretimde farklı bir bakış açısı getirilip bütün bireylerin geliştirilebileceği tezi ortaya atılmıştır. Eğitim ortamının aktif öğrenme modeline uygun olarak düzenlenmesiyle; öğrencinin yeteneklerinin geliştirilmesi, ilgi alanlarının ortaya çıkarılması ve bunlara paralel olarak ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım sınıftaki tüm öğrencilerin gelişimini destekleyerek, öğrenmenin kalitesini artırıp tüm öğrencilerin gelişimine katkıda bulunmayı hedeflemektedir (Geniş bilgi için bkz. Yavuz, 2005) Bu hedefte Milli Eğitim'in en önemli ilkelerinden olan 'eğitimde fırsat eşitliğini' sağlamaktadır.

Aktif öğrenme de aktif olan unsur, öğrencinin zihnidir. Öğrenciye, öğrenme süreci boyunca bilgiler parça parça verilir. Daha sonra seçilen uygun bir düşünme etkinliği sonrasında, öğrencinin, bilgileri anlamlı bir bütün haline getirmesi beklenir. Yani öğrenciye hazır bilgi vermek yerine o bilgiye öğrencinin ulaşması sağlanır. Çünkü gerçek düşünme, mevcut bilgilerden başka bir şeye ulaşmaktır (Geniş bilgi için bkz. Özden, 1999)

“Aktif öğrenme öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin farklı yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlemlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğretim sürecidir.” (Açıkgöz, 2006: 17).

“Aktif öğrenme beynin düşünme yapısına uygundur. Beynin düşünme kimyasının çözülmesi gibi alanlarda ortaya çıkarılan araştırma bulguları aktif öğrenme yöntemlerinin beynin düşünme ve işleyişine uygun olduğu gerçeğini göstermektedir. İnsan beyni kendisine gelen her veriyi aynen alıp kullanmaz onun üzerinde çalışır bilgiyi işler. Fakat eğitim ve öğretim denilen süreç anlamlı ve programlı öğrenmelerinin yoğun olduğu bir süreçtir.” (Açıkgöz, 2006: 23).

Her birey kendine özgüdür ve kendi entelektüel kumaşını işler yani her birey kendi zihnini düzenleme çabası içinde beyninin kendine özgü yapısını şekillendirir. Aktif öğrenme bireylerin kendine özgü potansiyellerinin gelişimini destekler. Ayrıca aktif öğrenme yaklaşımı, bilgi ve teknoloji dünyasının farklı nitelikteki bireylere duyduğu ihtiyacın farkında olarak, bireyleri geleceğe daha donanımlı hazırlama noktasında da bireylerin bütün alanlarda gelişimini desteklemektedir.

Geleneksel öğretim yöntemlerinin aksine öğretmenin görevi; bilgiyi doğrudan aktarmak değil, öğrenenin öğrendiğinden anlam çıkarmasını kolaylaştırmaktır. Bu model ile öğrenen konumunda ki kişiden, öğrenme sorumluluğunu alan, kendi öğrenme sürecini düzenleme çabası içinde olan, bilgiyi düşünme becerilerini kullanarak üreten, sorun çözebilen nitelikte bir birey olması beklenmektedir.

Ülkemizde aktif öğrenme kavramı üzerinde en yoğun çalışmaları Prof. Dr. Kamile AÇIKGÖZ yapmıştır. Yaptığı kapsamlı literatür taraması sonucunda aktif öğrenme yöntemleri ile hazırlanan öğrenme deneyimlerinin öğrenci başarısına olan etkisini ortaya koymuştur. Bu çalışması farklı sınıf düzeyinde yaklaşık yüzden fazla araştırma sonucunu dikkate alınmıştır. Bu sonuçlara göre aktif öğrenmenin öğrenci başarısı üzerinde olumlu katkılarının % 90 olduğunu ortaya çıkmıştır (Bkz. Açıkgöz, Seçilmiş Araştırmalar, 2002).

Aktif öğrenme bireylerin öğrenme düzeylerini yükseltmeleri adına olumlu etkileri olan bir yaklaşımdır.

“Öğrencilerin XXI. yüzyılın kendilerinden beklediği becerileri geliştirip, zihinsel potansiyellerini zenginleştirebilmeleri ancak öğrencilere bu becerilerin sergilendiği ve kullanıldığı çalışma örneklerinin sunulması ile sağlanabilir.” (Yavuz, 2005: 16) Aktif öğrenme yöntemleri öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirilmesine imkân verir, bireysel potansiyellerinin geliştirilmesini destekler.

Aktif öğrenme sürecinde öğrencinin bildiği kavramlar ve kazandığı deneyimler üzerinden yeni bilgiler verilir. Öğrenciye, verilen bilginin onun hayatının neresinde olduğu ve ne işe yarayacağı gösterilmeye çalışılır. Bu yeni bilgi verilirken bazen bir nesne, bazen bir olay, bazen de öğrencinin yaşamış olabileceği bir deneyim kullanılabilir. Böylece öğrenen kişi zihninde var olan bu şemalardan birini kullanarak, yeni bilgiyi algılar ve onu anlamlandırır. Yeni bilgi de eski şemalar içinde kendine bir yer bulmuş olur (Bkz. Yavuz, 2005).

Etkin olan bir zihinle öğrenme sürecini geçiren öğrenciler, öğrendikleri her bilgiyi kullanır ve bilgiden hareketle yeni ürünler hazırlar. Öğrendikleri bilgileri yeni formlara dönüştürürler. Ayrıca öğrenci ortaya çıkardığı ürünlerle başarının hazzını yaşar ve bu durum öğrencinin motivasyon düzeyini düzeltir.

Birçok araştırma etkileşime dayalı etkinliklerin bireylerin beyinlerinin işleyişine katkı sağladığı sonucunu ortaya koymaktadır. Aktif öğrenme temelli ortaya konulan yöntem ve tekniklere bakıldığında bunların öğrenci etkileşimini artırmayı amaçladığı göze çarpar. Bu da öğrencilerin birbirinden öğrenmesine katkı sağlar ve adeta öğrenciler birbirlerine öğretmenlik yaparlar.

1.2. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRENCİNİN ROLÜ

Geleneksel eğitim ortamlarının aksine aktif öğrenme ortamlarında öğrenci öğretme süreci esnasında etken konumdadır. Öğrenci kendi zihinsel becerilerini kullanarak bilgiyi araştırır, keşfeder, kendine has stratejilerle işler, yeni anlamlar çıkarır ve onu dönüştürerek yeniden üretir. Öğrenci sahip olduğu zekâ alanlarının, ilgi ve yeteneklerinin farkındadır. Bu farkındalık doğrultusunda her öğrenci zihnini ve beynini maksimum kullanmaya çaba harcar. Kendine güvenir ve güvenini artırır. Kendisini motive eder. Öğrenci neyi, niçin öğrendiğinin ve öğrendiklerini nerede kullanabileceğini, öğrenme kaynaklarını ve bilgiye ulaşma yollarını bilir ve onları gerektiğinde kullanır. İlişkiler kurar, bir şeme oluşturur. Yeni bir durum için olası uygulamaları düşünür, uygular. Öğrendiklerinin kendi cümleleri ile ifade eder. Öğrenme sürecini değerlendirir ve kendi performansı hakkında karar verir. Öğrenci öğrenme sorumluluğunu alır.

Öğrenme sorumluluğunu üzerine alan öğrencinin zihni geleneksel yöntemlerle öğrenen öğrenciye oranla daha yaratıcıdır. “Yaratıcı düşünen ve öğrenen, yanıtı ve çözümü net olmayan işlere girer, bilgi ve yeteneklerinin sınırlarını zorlar, kendini değerlendirme standartları üretir, güvenir ve sürdürür, durumlara alışılmışın dışında bakma yolları üretir.” (Güleryüz, 2000: 166) Yaratıcı düşünen bireyler sayesinde eğitimin kalitesi ve toplumun üretkenliği artmaktadır. Değişik düşünme biçimlerini tanıyan ve kullanan bireyler farklı görüş ve düşüncelere de daha açık olacaktır.

1.3. AKTİF ÖĞRENMEDE ÖĞRETMENİN ROLÜ

“Aktif öğreten öğretmenin gelenekselden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yön göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin öğretmen hangi öğretimsel işin yapılacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir. Öğrencini

gelişmesinde sorunlarla karşılaştığında önlem almakta öğretmenin sorumluluğundadır.” (Açıkgöz, 2006: 34).

Aktif öğrenme ortamlarında öğretmenler, öğrencilere doğru zamanlarda doğru adımlar atabilmeleri konusunda rehberlik eder. Öğretmen bütün öğretim etkinliklerinde öğrencilerin arasında onlarla birlikte öğretim ortamının her yerindedir. Öğretmen öğrenmeyi kolaylaştıran ve öğrenciler ihtiyaç duyduklarında bilgiyi sunan kişidir. Öğretmen öğretim etkinlikleri konusunda öğrencilere alternatif sunar. Öğrencilere öğrenme süreci ile ilgili fikirler verir. Öğrenmeyi öğrenme konusunda bilinçlenmesine destek olur ve öğrenmek için ne yapması, nelere dikkat etmesi gerektiğini öğrencilere öğretir. Öğretmen anlayışlı, sevecen, kabul edici ve yardım edici tutumu ile öğrencilerin kendilerinin önemli hissetmelerini sağlar.

Öğretmenler öğrenmede çok farklı materyalleri kullanırlar. Günlük yaşamdaki her araç, her nesne çoklu zekâ sınıflarında bir öğrenme aracına dönüşebilir. Gardner zekâ diye 8 farklı beceriyi adlandırmıştır:

- Sözel – Dilsel Zekâ
- Mantıksal – Matematiksel Zekâ
- Görsel – Mekânsal Zekâ
- Bedensel – Kinestetik Zekâ
- Müziksel – Ritmik Zekâ
- Kişilerarası – Sosyal Zekâ
- Kişisel – İçsel Zekâ
- Doğa Zekâsı

Bu zekâ alanları sınıf ortamında öğrencilerin genel dağılımları konusunda öğretmenlere önemli bir veri sunar. Öğretmenler her zekanın geliştirilebileceği ilkesinden hareketle öğrencilerin zeka alanlarını aktif hale getiren, geliştiren öğrenme etkilerini hazırlayabilirler (Geniş bilgi için Bkz. Yavuz, 2005).

Aktif öğrenmede yukarıda verilen bilgilerde göz önünde bulundurularak öğretmenin fonksiyonu üç ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar; kolaylaştırıcılık, araştırmacılık ve tasarımcılıktır.

• **Kolaylaştırıcılık**

Aktif öğrenmede öğrenme süreciyle ilgili kararları öğrenciler almaktadır. Dolayısıyla öğrencinin rehberliğe gereksinimi olacaktır. Öğretmenin görevi, gereksinim duyduğu yerde öğrenciye yardım etmek ve onun öğrenmesini kolaylaştırmaktır. Yardım biçimi de önemlidir. Öğretmen, öğrenciye seçenekleri sunarak ya da öğrencinin onları görmesini sağlayarak, konuyu basitleştirici sorular sorarak, onu konuyu kavrayacak biçimde düşündürerek yardım edebilir. Öğretmen hem öğrencinin bağımsız öğrenmeyi güçlendirmesini sağlar hem de onun nasıl yapılacağını öğretir. Aktif öğrenmede, öğrencilerin nasıl aktif öğrenecekleri anlatılarak öğretilemez. Öğrencilerin onu yaşamalarını sağlamak gerekir.

• **Araştırmacılık**

“Öğretmenler sadece konu alanlarındaki yenilikleri değil aynı zamanda öğretim alanındaki yenilikleri de izlemek zorundadır. Eğer eğitim sistemleri, yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirecekse öğrencilerin bu konuda iyi modellere gereksinimi olacaktır. Yapılan araştırmalar da kaliteli öğretmenlerin kendilerini geliştirecek bilgi ve yaşantıların arayışı içinde olduğunu ortaya koymuştur. Öğretmenler yenilikleri sınıflarında uygularken, uygulama sonuçlarını değerlendirirken, karşılaştıkları sorunların çözümü için öneriler geliştirirken bir araştırmacı gibi davranmak zorundadır.” (Subaşı, 2000: 35).

• **Tasarımcılık**

“Öğrenene yardım ederken sunulacak önerilerin ve her öğrencinin öğrenmesinin kolaylaştırılmasının nasıl yapılacağı oldukça yaratıcı ve bilgili olmayı gerektirir. Öğretmen, öğrencilere alacakları kararlarla ilgili seçenekleri, bir problem çıktığında onun olası çözümlerini tasarlayıp sunmak, bu nedenle iyi bir tasarımcı olmak zorundadır.” (Gökçe, 2003: 215).

1.4. AKTİF ÖĞRENMENİN YARARLARI

Aktif öğrenmenin yararları şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrenciler, araştırma çalışmalarında kaynaklara kendileri ulaşır, değişik kaynaklardan bilgiye ulaşmanın yollarını öğrenirler.
- Öğrencilerin elde ettikleri bilgiyi örgütlemelerine ve sunmalarına olanak sağlanır.
- Öğrenciler bireysel grup projelerinde sorumluluk alırlar ve bunu paylaşırlar.
- Öğrenciler, bilgiyi paylaşır, etkileşimde bulunur ve ortak bilgi üretimi için işbirliği yaparlar.
- Yavaş öğrenen ve üstün yetenekli öğrencilere daha çok zaman ayrılır.
- Öğrencilerin özdenetim geliştirme yollarını iyileştirir.
- Farklı öğrenme stilleri için farklı programlar oluşturulmasına katkıda bulunur.
- Yeni öğretmenlere sınıf yönetiminde yardımcı olur.
- Yaşam boyu öğrenmeyi sağlar.
- Analiz sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirir.
- Öğrencilerin kendi anlayışlarını yaşlıları ile karşılaştırıp ortaya çıkarabilmelerini sağlayarak grup etkileşimini teşvik etmeyi planlar.
- Motivasyon ve katılımı artırır.
- Yarışma ve sınıf içi ayrılığı azaltır aynı zamanda herkesin işbirliği ile çalışmasını sağlar.
- Bu tip öğrenmenin yüksek etkileşimli yapısından dolayı öğrenciler sürekli olarak anında geribildirim verir ve alırlar.

Öğrencilerin yaşantıları ve materyalin uzun süreli bellekte tutulması ile önceki öğrenmelerini arttırmaya yardımcı olur (Eğitek, 2004; Şahinel, 2003: 12).

1.6. AKTİF ÖĞRENMEDE SINIFIN FİZİKİ ORTAMI

“Sınıf veya dersliğin fiziksel ortamının uygun şekilde düzenlenmesi çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve akademik gelişimine olumlu yönde etki etmektedir. Öğrencilerin okula karşı olumlu tavır geliştirmeleri için mutlaka görsel uyarıcılara, iyi bir organizasyona, yeterli hareket alanına, emniyetli ve sevecen bir ortama sahip olmaları gerekir. Öğretmen bu ortamı en iyi şekilde düzenlemek için planlı bir çalışma içine girmelidir.” (Topses, 2006: 18).

Öğrenme- öğretme ortamının fiziksel değişkenleri olarak; öğrenci sayısı, ısı, ışık, renk, gürültü, temizlik, görünüm, oturma düzeni, sınıfın yerleşim düzeni, ses ve akustik düzen sayılabilir.

Öğrenci sayısı konusunda net bir rakam verilmemekle birlikte kalabalık sınıflarda aktif öğrenmenin daha güç olduğu bilinmektedir. Fakat sınıf mevcudunun az olması da öğrencilerin akademik başarılarının çok yüksek olacağını göstermez.

Isı ve ışık oranı öğrencilerin derse katılımları üzerinde oldukça etkilidir. Örneğin gereğinden fazla sıcak bir sınıfta öğrenciler uyuşabilir. Aynı şekilde temizlik, görünüm ses ve akustik öğrenci dikkati üzerinde önemli etkiye sahiptir. Dikkat dağınıklığından kurtulabilmek için bunların gereken düzeyde olması önemlidir.

Aktif öğrenme için en önemli faktörlerden biri öğrencilerin oturma düzenidir. Öğrenciler klasik oturma biçiminin dışında konuya etkinliğe göre değişik oturma planları uygulanmalı. Bu oturma planlarından bazıları şunlardır:

U Şekli: Bu çok amaçlı kullanım için uygundur. Öğrenciler yazma/okuma için birbirlerinin yüzünü kolayca görebilecekleri bir ortamda iletişim kurar. Özellikle her masa başına iki sandalye bulunduğu durumlarda uygulanır. Bu düzenleme idealdir.

Ekip Stili: dairesel gruplama veya uzunca masalar sınıfa yerleştirmek şeklindeki düzendir. Samimi bir ortam oluşturulmasını sağlar.

Konferans Masası: Eğer masa daire veya kare ise en uygunu budur. Öğretmenin önemini artırır. Konferans masası birçok küçük masa bir araya getirilerek düzenlenebilir.

Dairesel: Eğer öğrenciler sıra ve masa olmadan hepsi birbirini göreceğ şekilde dairesel bir biçimde oturtulursa bu yüz yüze etkileşim için en direk yöntem olur.

Grup İçinde Grup: Bu çeşit düzenleme öğretmenin sınıfta tartışmaları yönetmesi, rol yapma aktifliklerini düzenlemesi, gruptaki aktiflikleri gözlemlemesi bakımından uygundur. En yaygın şekli iki tane dairesel müşterek sandalyeyi bir araya getirmektir ya da ortaya bir toplantı masası yerleştirip, etrafını dış sandalye halkaları ile çevrelemektir.

Birbirinden Kaçan Gruplar: Eğer sınıf yeterince büyükse ve mekân uygun ise masa ve sandalyeler ekip tabanlı çalışma için alt gruplara ayrılacak şekilde yerleştirilir. Gruplar birbirinden rahatsız olmaz. Ancak gruplar sınıfın uzak bölümlerine yerleştirilmemeli.

Şerit Düzenlemesi: Bu geleneksel bir sınıf yerleşim biçimidir ve aktif öğrenmeye etkisi çok azdır. Eğer sınıfta 30 veya daha fazla sayıda öğrenci varsa ve sadece dikdörtgen masalar varsa öğrenciler için sınıf biçimini düzenlemek gereklidir. Tekrarlanan (iç içe) V ya da şerit düzenlemesi öğrenciler arasında kalan uzaklığı azaltır.

1.7. AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİ

Aktif öğrenmenin yaşama geçirilmesi, düşüncelerin uygulanması, öğrencilere gerçek anlamda aktif öğrenme fırsatının sağlanması, büyük ölçüde uygun öğretim yöntemlerinin kullanılmasına bağlıdır. Hangi yöntemin kullanılacağına, işlenen konuya, öğrenci özelliklerine, eldeki malzemelere ve ulaşılmak istenen amaca göre karar verilir. Uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmadıkça, en doğru en yararlı düşünceler bile kuramda kalacaktır. Çünkü öğretim malzemelerinin nasıl kullanılacağı, öğretimsel işlerin nasıl örgütleneceği ve öğrenme düzeyi gibi sürecin

birçok önemli egesi kullanılan yönetime bağlıdır. Özünde aktif olan birçok öğretimsel iş örneğin, problem çözme bile uygun yöntemlerle kullanılmazsa kolaylıkla edilgin öğretim malzemesine dönüşebilir. Bir başka deyişle, aktif öğrenme için gerekli malzemelere, mekâna ve içeriğe sahip olunabilir ancak, uygun yöntemler kullanılmadıkça sonuç başarısız olacaktır (Taşdemir, 2000: 100).

Aktif öğrenme sürecinde kullanılan başlıca yöntemlerin bazıları şunlardır:

1.7.1. 5 N 1 K

“5 N 1 K öğrencilerin kim, ne, nerede, ne zaman, niçin, nasıl soruları ile bir durumu veya bir kavramı etraflıca düşünmelerine imkan veren bir yöntemdir. Bu yöntem kullanılırken farklı grafiksel formlardan veya şemalardan faydalanılabilir. Olay, fikir veya kavramların anahtar noktalarını araştırmak, sorgulamak, bilgiyi zihinde anlamlandırmak ve örgütlemek amaçlanır.” (Açıkgöz, 2006: 167).

1.7.2. Balık Kılıcı

“Ishikawa Diyagramı” olarak bilinen balık kılıcı yöntemi 1943’te Kauro Ishikawa tarafından geliştirilmiştir.

Bir problemin ana ya da alt nedenlerini bulmaya ve göstermeye ya da herhangi bir konunun ana ve alt başlıklarını göstermeye yarayan tekniktir. Balık kılıcında balığın baş kısmına konu ya da problem yazılır. Kılıçlara ise başlık doğrultusunda alt başlıklar sıralanır (Yavuz, 2005: 92).

1.7.3. Beyin Fırtınası

Beyin Fırtınası etkin olarak farklı öğretim çalışmalarının içinde kullanılabilen hayal gücünü güçlendiren ve bireysel fikir üretimini destekleyen bir sorun çözme yöntemidir.

“Beyin fırtınası bir konuya çözüm getirmek, karar vermek ve hayal yoluyla düşünce ve fikir üretmek için kullanılan yaratıcı bir yöntemdir. Bu yöntem kişileri heyecanlı bir ortama yönlendirerek, eleştirel, yaratıcı ve keşfetme becerileri gibi yeni

ve orijinal görüşleri söyleme, belirli bir konuya açıklık getirmeye ve bir problemin çözümüne yarayacak görüşleri ortaya çıkarmaya yarayan bir yöntemdir.” (Erginer, 2000: 226)

Beyin fırtınası her konu da uygulanabileceği gibi eğitimin tüm kademelerinde de rahatlıkla uygulanabilecek bir yöntemdir Söylenen fikirler listelenir ve içerisinde en mantıklı olanlar seçilir.

1.7.4. Biyografi Hazırlayalım

“Araştırma yapmayı, yaratıcı düşünmeyi ve model almayı sağlar. Belli bir alanda başarıya ulaşmış, insanlık yararına ürünler hazırlayan insanların ortak özelliklerinin farkına varılmasıyla gerçekleşir.” (Yavuz, 2005: 105).

1.7.5. Bulmaca

“Öğrencilerin konu ile ilgili bulmaca hazırlamaları ya da öğretmen tarafından hazırlanmış bir bulmacayı çözmeleridir.” (Açıkgöz, 2006).

“Öğrenme süreci esnasında kavramları ve durumları derinlemesine değerlendirirken kullanılır. Bulmacalar insanların üzerinde çalışmaktan zevk aldığı etkinliklerdir. Farklı türlerde farklı amaçlar için hazırlanabilirler. Kavramlar üzerinde çalışma, kavramları belli bir mantık çerçevesinde değerlendirme amaçlanır.” (Yavuz, 2005: 110).

1.7.6. Drama

Bir liderin tasarladığı ve zaman zaman kendisinin de yer aldığı, öğrenci ile birlikte oluşturulan etkinliktir. Öğrenciye baskı yapılmaksızın önerilen temalar çerçevesinde doğaçlama temeline dayanır. Öğrenci drama aracılığıyla kişisel duygularını anlatma, bedenini, sesini, heyecanını ve hatta sosyal ilişkilerini disipline sokmaya imkân kazanır (Komisyon, 2003).

Yaratıcı drama da herhangi bir metin yoktur. Ayrıca yaratıcı dramada sunum zorunluluğu ya da sunum kuralları olmadığı için öğrenciyi seyirci baskısından

kurtarır. Herhangi bir konu da öğrencinin o an aklına gelenlerden oluşan bir oyundur. Öğretmen, bu oyunda öğrenciyi role odaklamak yerine ona konu ile ilgili rehberlik yapar. (Geniş bilgi için Bkz. Ömeroğlu, 1991).

17.7. Eğitsel Oyun

“Oyun; vakit geçirmek , eğlenmek niyetiyle yapılan beceri, hesap, dikkat ve rastlantıya dayanan bedensel ve zihinsel gelişime etki edici egzersizler olarak tarif edilir (Güler, Ankara) Eğitici oyunların temel özellikleri daha fazla öğrenmeye hizmet etmek ve konunun öğrenciye sunulmasına yardımcı olmaktır. Eğitici oyun, öğrenme özelliği olan oyundur. Bu çeşit oyun, çocukların oyun ihtiyacı üzerine kurulur. Yine çocuklar tarafından oyun olarak algılanır. Öğretmene de aynı zamanda bir öğretim aracı şekliyle yardımcı olur. Oyun, dolaylı bir öğretim ve öğrenme olarak kabul edildiğinden eğitici oyunda, oyunda derse geçişi destekleme söz konusu olur.” (Zengin, 2002: 53).

1.7.8. Fotoğraflar Konuşuyor

“Bu yöntemde amaç görsel materyalleri yorumlama, görsel materyallerden yararlanarak üretici düşünme becerilerini geliştirmektir. Fotoğrafları veya resimleri yorumlama çalışmaları her derste kolaylıkla yapılabilecek etkinliklerdir. Fotoğraflar pek çok yönü ile bilgileri görsel yolla insanlara sunarlar. Çoğu zaman sayfalar dolusu bilgileri öğrenmek veya hatırlamak insanlara zor gelirken fotoğraf veya resimler insanların hafızasına kolaylıkla yerleşir. Fotoğraf veya resim yorumlama etkinlikleri boyunca kullanılacak materyaller gazete ve dergilerden, atlaslardan, ansiklopedi veya kitaplardan derlenebilir. Fotoğraf veya resim yorumlama özel bir titizlik gerektiren beceriler içerir.” (Yavuz, 2005: 154).

1.7.9. Kavram Haritası

“İçeriği yoğun olan bir veri yığını üzerinde çalışırken insanlar bu bilgileri verileri anlamlı bir forma dönüştürmek için çaba gösterirler. Kavram haritası bilgiyi görsel bir formda anlamlı bir bütüne dönüştüren faydalı bir yöntemdir. İnsan beyni gördüğü bir uyarıcıyı ilk önce zihinde anlamlandıracağı dayanaklar arar. Bilgiler

veriler anlamlı bütünlere dönüştüğünde beynin bu veriyi alması ve işlemesi daha kolay olur. Kavram haritaları, öğrencilerin öğrenecekleri konu üzerinde çalışmaları, konuya hazırlanmaları, öğrendikleri konu üzerinde çalışmaları, konuya hazırlanmaları, öğrendikleri konuları birbirleriyle ilişkilendirmeleri anlamında önemli araçlarıdır. Kavram haritaları yoluyla ezber yerine anlamlı öğrenme gerçekleşir. Öğrenciler için düşünme zevkli hale gelir. Düşünme etkinliğini artırır.” (Yavuz, 2005: 183).

1.7.10. Mahkeme

Sınıfta mahkeme kurulması şeklinde uygulanan bu yöntem sayesinde birçok öğrencinin derse aktif katılımı sağlanır. Bu yöntemin kullanılması şu şekilde gerçekleşir;

- Mahkemeye sunulacak bir problem bulunur.
- Davalı, davacı ve her iki tarafın avukatları belirlenir ve geri kalan öğrenciler jüri olur.
- Konuyla ilgili bütün öğrencilerin ön hazırlık yapmaları ve hazırlıklı gelmeleri istenir.
- Mahkeme başlar.
- Avukatlar savunmaları yapar.
- Tanıklar ve kanıtlar mahkemeye sunulur.
- Hakim tarafından yanlışlar ve eksiklikler belirlenir
- Jüri üyelerinin kimin haklı olduğuna karar vermesi ile sona erer (Açıkgöz, 2006: 157).

1.7.11. Rol Oynama

Rol oynama, öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerinin başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrencinin iyi rol yapabilmesi için yaratıcı düşünce önemlidir.

Öğrenci kendisine verilen rolü oynarken, oynadığı karakterin kişiliğine bürünür. Bu sayede onun davranışlarının sebeplerini daha iyi kavrar. Farklı kişiliklerin rollerine girmek demek, onları bire bir taklit etmek değildir. Oynanan karaktere yeni şeyler katılabilir. Cümleler çoğaltılabilir. Önemli olan oynadığı roldeki kişinin duygularını fark edebilmektir. Bu anlamda rol oynama etkin bir öğretim yöntemidir (Geniş bilgi için bkz. Dirim, 2002).

1.7.12. Tereyağı – Ekmek

“Verilen bir problem, bir soru ya da konu üzerinde öğrenciler, önce tek başlarına düşünür, daha sonra arkadaşları ile bir araya gelerek düşüncelerini tartışırlar. Sonunda, ulaştıkları sonucu sınıfa sunarlar. İlk aşamada öğrencilerin yanıtlarını ya da düşüncelerini kaydetmeleri istenebilir. Bu, öğrencilere düşünmek için zaman kazandırır, ayrıca öğrencilerin tümünün aynı anda aktifleşmesini sağlar. Yöntem birinci aşamasının üstüne bir kez daha konuşma fırsatı verdiği için bu adı almıştır.” (Açıkgöz, 2006: 130).

1.7.13. Tombala

Hemen hemen bütün öğrencilerin bildiği ve oynamaktan zevk aldığı eski bir oyunumuzun derslere adapte edilmesi ile oluşmuştur. Özellikle kavram öğretimi ve ünite tekrarlarında kullanılan yöntem dersi daha eğlenceli hale getirmektedir. Tombala oyununda ki rakamlar yerine kâğıda konu ile ilgili kavramlar yazılır. Hazırlanan ayrı bir sepette ise kavramların tanımlarının yer aldığı kâğıtlar hazırlanır. Sıra ile tüm öğrenciler sepetten çektikleri tanımı okur ve hangi kavrama ait olduğunu bulmaya çalışır.

1.7.14. Soru- Cevap

“Soru- cevap yöntemi aktif öğrenmede kullanılan etkili yöntemlerden biridir. Fakat dersin sadece bu yöntemle sürdürülmüş olması bu yöntemi etkisiz hale getirir. Bu yöntem öğrencinin sürekli olarak derse katılmasını sağlar, öğrenci grup içerisinde kendini gerçekleştirir. Utangaçlığı gider. Bu yöntemle yetişmiş birey, sosyal hayatta sorgulamayı öğrenir, yanlışları peşinen kabul etmez.” (Taşdemir, 2000, 114).

Bu yöntemin uygulama sürecinde saygı ortamının kurulması gerekir. Doğru cevaplar öğretmen tarafından pekiştirilmeli, yanlışlar öğrenciyi incitmeyecek şekilde düzeltilmeli ve eksik kalan noktalar öğretmen tarafından eklenmelidir. Öğretmen soruyu guruba ya da ferde yönlendirebilir. Cevap veremeyen öğrencinin üstüne gidilmeden bir başka öğrenciden yardım alınabilir. Bu süreçte cevaplar ve öğrenciden gelecek sorular sabırla dinlenmeli ve mutlaka cevaplanmalıdır.

1.7.15. Kart Gösterme

Öğrencilere karar verme, değerlendirme yapma vb. fırsatlar sunar. Öğrencilere çeşitli renklere 3–5 adet kart ya da kağıt parçaları dağıtılır. Her renge bir anlam verilir. Gerekli görüldüğü durumlarda kartların diğer yüzüne bu anlamlar yazılabilir. Örneğin, yeşil, tümüyle katılıyorum; kırmızı, katılmıyorum; beyaz, kararsızım gibi. Sonra öğretmen işlenen konuyla ilgili bazı cümleler kurar. Öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünürler, sonra seçtikleri kartı ya masa üstüne koyarlar ya da havaya kaldırır. Öğretmede her öğrenciye neden o kartı seçtiği sorar. Öğrenciler ne düşündüklerini açıklarlar. Daha sonra tüm sınıf, öğretmen eşliğinde doğru cevaba ulaşır (Bkz. Açıkgöz, 2006).

1.7.16. Merdiven Sıralama

Öğrencilere sekiz on tane cümle yazılı kart ya da resim verilir. Öğrencilere ellerindeki kartları önem sırasına dizmesi istenir. Konunun ana hatlarını ortaya koymak ve verilmek istenen önemli mesajların, öğrenci tarafından alınıp alınmadığını kontrol etmek için uygulanır.

1.7.17. Kimim Ben?

Genellikle çok fazla kavram ve kişi isminin öğrenildiği konularda uygulanılır. Öğrencilerin eğlenirken konuyu kavramaları amaçlanır. Konuda geçen kavramlar ya da isimler bir kâğıda çıkarılır. Öğrenciler sırayla çıkıp seçtikleri bir ismi ya da kavramı adını vermeksizin anlatırlar. Anlatım bittikten sonra öğrenci tüm sınıfa ‘Kimim ben?’ sorusunu yöneltir. Sınıftaki diğer öğrenciler anlatımı dinledikten sonra bu kavram ya da kişinin kim olduğunu düşünürler ve cevaplandırırılar.

İKİNCİ BÖLÜM

İLKÖĞRETİM 6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÜNİTELERİNİN BAZI AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİNE GÖRE İŞLEME İMKÂN LARI

2.1. PEYGAMBERLER VE İLAHİ KİTAPLARA İMAN ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: Peygamberlere Ve İlahi Kitaplara İman

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıçığı,
Kart Gösterme, Merdiven Sıralama, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama,

KAZANIMLAR:

- Peygamber, resul ve nebi kavramlarını açıklar.
- Peygamberlerin gönderiliş sebebini kavrar.
- Peygamberlerin insanlardan seçilmesinin nedenlerini irdeler.
- Peygamberlerin sahip oldukları nitelikleri açıklar.
- Kuran'da adı geçen peygamberleri bilir.
- Mucize, ilahi kitap kavramlarını bilir.
- İlahi kitapların hangi peygamberlere indirildiğini bilir.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı

- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:

Tombala

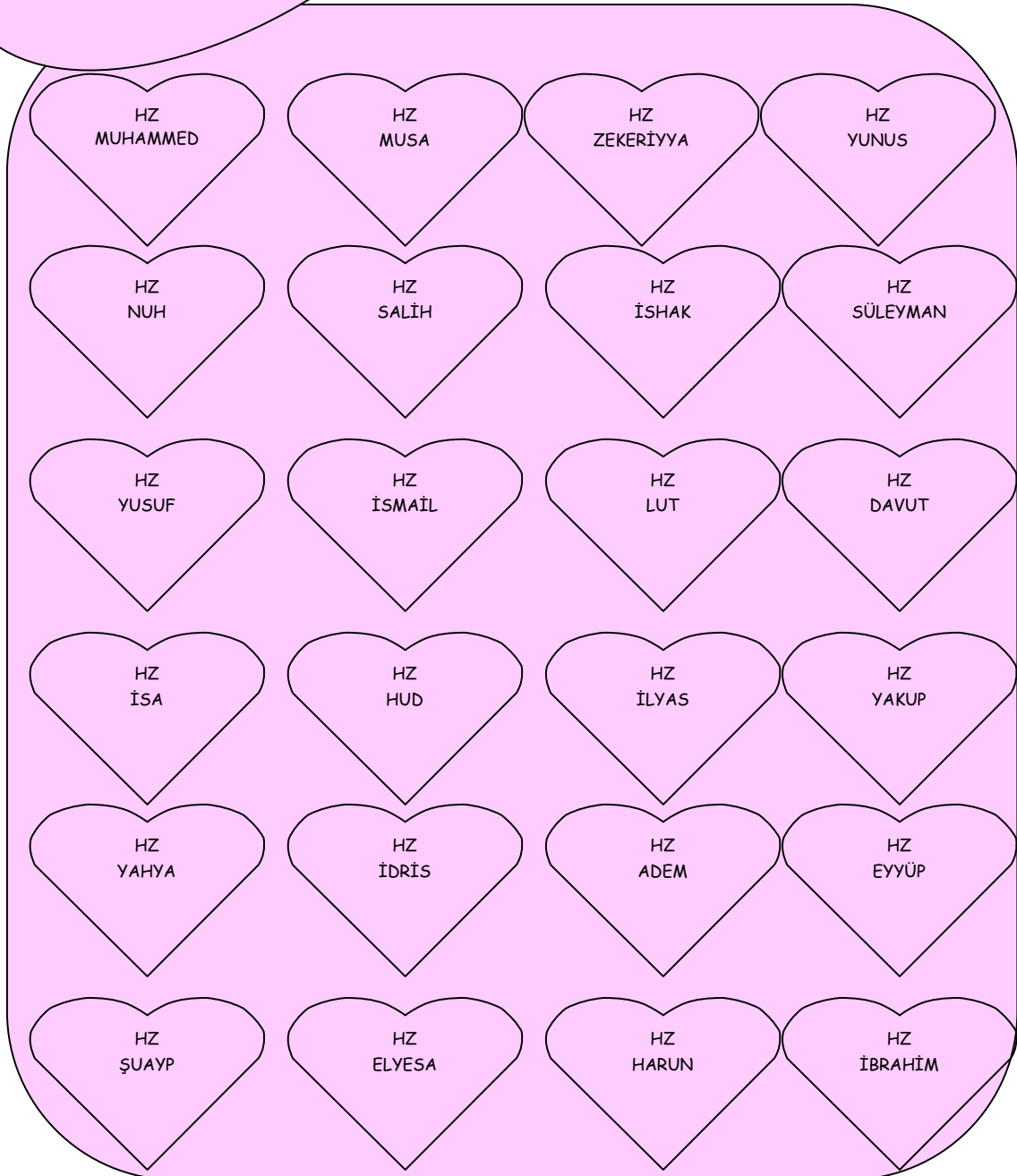
- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir
- Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

Örnek 1:

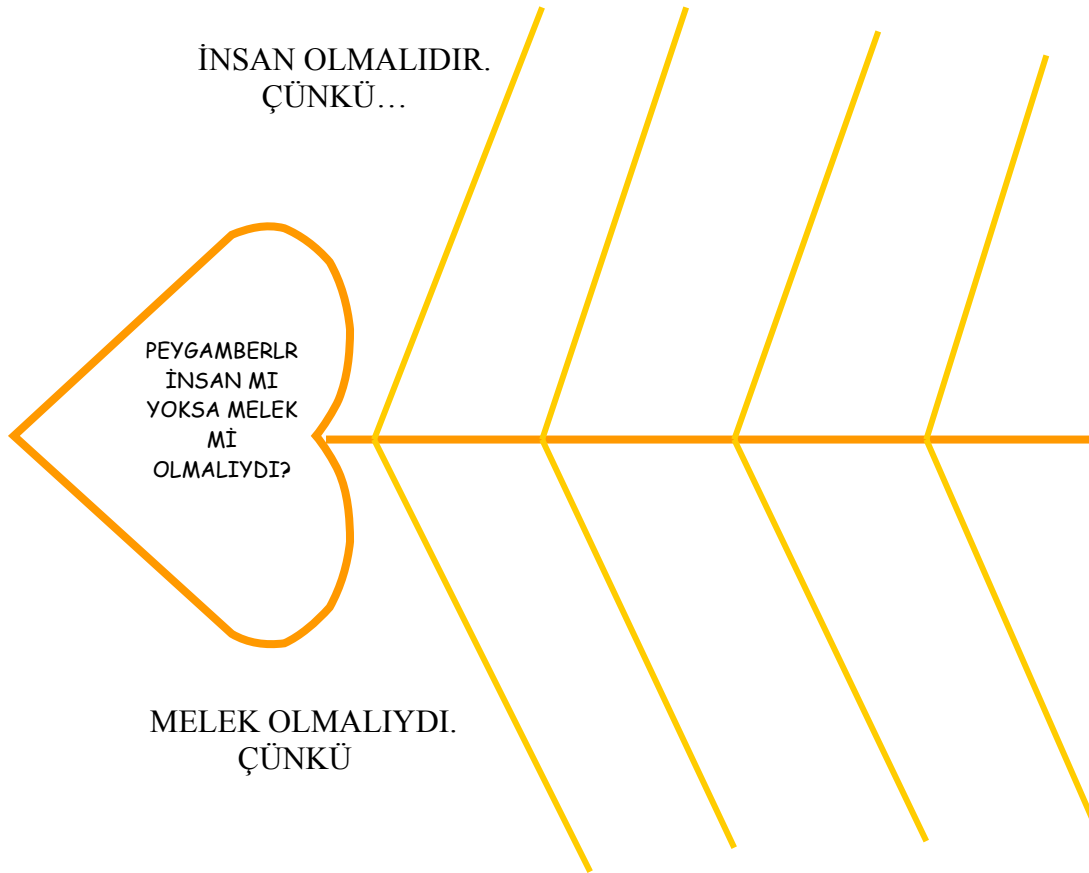
KURANI KERİM	İMAN	ASR	GÜNAH
MUCİZE	FETANET	PEYGAMBER	ZEBUR
CEBRAİL	TEVRAT	İLAHİ KİTAP	SIDK
NEBİ	İSMET	VAHİY	SUHUF
TEBLİĞ	RESUL	İNCİL	EMANET

Örnek 2:

Balık Kılıcı

- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: Allah bize ilahi kitap ve peygamber göndermeseydi de biz doğru yolu bulabilirdik.

Habibe: (kırmızı kart) peygamber gelmeden de insanlar doğruyu bulabilseydiler Araplar putlara tapmazlardı.

Murat: (kırmızı kart) peygamberler gelmeseydi biz Allah'a nasıl ibadet edeceğimizi bilmezdik.

Nazire: (yeşil kart) Hz İbrahim aklıyla doğru yolu bulmuştu o zaman bizde aklımızla doğru yolu bulabilirdik.

Zarif: (mavi kart) biz aklımızla belki Allah'ı bulabilirdik ama cenneti cehennemi bilemezdik.

Emrah: (kırmızı kart) sadece peygamberler olsaydı ama kitaplar olmasaydı biz peygamberi göremediğimiz için yanlış şeylere inanabilirdik.

Mustafa: (kırmızı kart) ilahi kitaplar olmasaydı bizi kandırabilirdi peygamber şöyle dedi diye. Biz de yanlış şeyler yapabiliydik.

Muharrem: (kırmızı kart) biz kendi kendimize Allah'ı bulsak bile neyin günah neyin sevap olduğunu bilemezdik.

Aydan: (mavi kart) yani o kadar çok değil de bir tane peygamber gönderseydi daha iyi olurdu. Herkes aynı şeye inanırdı kavga çıkmazdı.

Mehmet: (kırmızı kart) eğer ilahi kitap ve peygamber olmasaydı herkes kafasına göre takılırdı o zaman da kargaşa çıkardı. Herkes benim dediğim olsun derdi.

Özlem: (kırmızı kart) eğer kitaplar olmasaydı insanlar zamanla peygamberlerin söylediği şeyleri unutabilirdi.

Merdiven Sıralama

- Bu tekniğin uygulamasın da tahta kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.
- Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.
- Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.
- Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Dört büyük ilahi kitap vardır. Bunlar; Tevrat, Zebur, İncil, Kur'an-ı Kerim

Peygamberler Allah'tan aldıkları emri insanlara ileten elçilerdir.

Kur'an' da adı geçen 28 tane peygamber vardır. Bunların 3'ü şüphelidir.

Gönderilen son peygamber Hz. Muhammed (sav)'dir.

Aslı bozulmayan tek ilahi kitap Kur'an-ı Kerim'dir.

İslam inancına göre Müslümanlar tüm peygamberleri kabul eder ve inanırlar.

Peygamberlerin en önemli sıfatı tebliğdir.

Peygamberlerin insanlardan seçilmesi insanların avantajıdır.

İnsanların ve peygamberlerin en üstün olanı Hz Muhammed'dir.

İlahi kitaplar ve peygamberler insanlara doğru yolu göstermek için gönderilmiştir

Ben Kimim?

• Bu teknik genelde konu da geçen önemli şahsiyetleri öğrencilere kavratmak için kullanılır.

• Namaz ünitesinde şahsiyetlerden ziyade kavramlar yer almaktadır.

• Öğrencilerden kendilerine bir kavram seçmeleri söylenir.

• Öğrenciler seçtiği kavramın özelliklerini anlatırlar ve sonunda ‘Bilin bakalım ben kimim?’ sorusunu sınıfa yönlendirirler.

• Kavramı bilen öğrenci tahtaya kalkar ve kendi seçtiğini anlatmaya başlar. Bu şekilde tüm sınıf oyuna katılır.

Örnek:

Ayşe: Hz. Musa’ya indirilen kutsal kitabın ismiyim bilin bakalım ben kimim?

Ali: Peygamberler kendilerine inanmaları için Allah’ın izni ile bazı olağan üstü şeyler yaparlar. İşte o benim. Bilin ben kimim?

Zarif: Ben bir peygamberim fakat bana kutsal kitap verilmedi. Benden önce gelen peygamberin kutsal kitabını anlatıyorum. Acaba ben kimim?

Mehmet: Peygamberlerin niteliklerinden biriyim. Peygamberler asla yalan söylemez. Yoksa onlara asla benim ismim verilmez. Bilin bakalım benim ismim ne?

Emrah: Allah tarafından gönderilen yol gösterici son ilahi kitabım

Ben kimim?

Mahkeme

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.
- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.
- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.
- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.
- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.
- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hakim kararını açıklar.

Örnek:

Mahkeme Konusu: Zeynep Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabını yere atan arkadaşı Mustafa'ya dava açar.

Oyuncular: davacı Zeynep, davalı Mustafa, Zeynep'in avukatı, Mustafa'nın avukatı, hâkim, savcı, tanıklar ve jüri(sınıftaki diğer öğrenciler).

Mahkeme Başlar

Hâkim: Evet Zeynep Hanım Mustafa Beyin Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi ders kitabını yere atmasını mahkememize şikâyetle bulunmuş. Öncelikle davacı tarafın avukatını dinleyelim. Buyurun avukat bey.

Zeynep'in Avukatı: Sayın Hâkim'im, şu karşınızda gördüğünüz kişi kutsal bir kitabı yere atarak hem Allah katında hem de yasalarımız huzurunda büyük bir suç işlemiştir. Bütün inançlara saygı duyan ve bütün kutsal kitaplara değer veren ülkemizin yasalarına aykırı hareket etmiştir. Birçok insanın hassasiyetini ve inançlarını hiçe sayarak bir kutsal kitabı yere atmıştır. O esnada orada bulunun birçok Müslüman yurttaşımızı rencide etmiştir.

Mustafa: Sayın Hâkimim,

Avukat bey, sözlerine dikkat etsin çünkü bende bir müslümanım.

Hâkim: Mustafa Bey lütfen sıranızı bekleyiniz! Evet, şimdide sanık avukatını dinleyelim.

Mustafa'nın Avukatı: Sayın Hâkim'im, davacı tarafın avukatı olayı tamamen çarpıtmaktadır. Şunu hatırlatmak isterim ki o bir ders kitabıdır. Bir kitaba kutsal kitap diyebilmemiz için onun Allah tarafından indirilmesi gerektiğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Üstelik Mustafa Bey onu kimseyi rencide etmek için yere atmadı. Bu bir oyun sırasında yanlışlıkla olmuş bir şeydir. Zira unutmamalısınız ki şuan sanık koltuğunda oturanda bir müslümandır.

Hâkim: Şimdi de davacı tarafın şahitlerini dinleyelim.

Şahit Kerem Bey: Olay esnasında ben de sınıfta bulunuyordum. En arka sırada oturmuş aldığım simidi yiyordum. Birden Mustafa'nın elindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitabını yere attığını gördüm ve çok şaşırdım.

Şahit Esra Hanım: bende olayın olduğu gün, sınıf panosunu düzeltmekle meşguldüm. Büyük bir gürültü duydum. Arkamı dönüp baktığımda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitabı yerdeydi. Hemen oraya gittim ve onu yerden aldım. Çünkü içinde birçok ayet yazılıydı.

Hâkim: Son olarak tarafları dinleyelim. Zeynep Hanım söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Zeynep: Davalı tarafın avukatı bu kutsal bir kitap değil dedi. Bende şunu demek istiyorum. Sonuçta Allah tarafından gönderilmemiş de olsa o kitapta Allah'ın ayetleri ve peygamberin hadis-i şerifleri vardır. Bu yüzden bu bir suçtur.

Hâkim: Mustafa Bey siz de son olarak kendinizi nasıl savunacaksınız?

Mustafa: ders kitabımız bir kutsal kitap değildir. Tabi ki içinde kutsal kitabımızdan bölümler var. Ama ben o gün onu yere atarken hiçbir art niyet taşımıyordum.(Jüri üyelerine Mustafa'nın suçlu olup olmadığı sorularak bir oylama yapılır. Daha sonra hâkim kararı açıklar.).

Hakim: kararı açıklıyorum. Bilindiği üzere bir kitaba kutsal kitap demek için onun Allah tarafından gönderilmiş olması gerekiyor. Ders kitabımı kutsal bir kitap değildir. Fakat içinde yer alan ayet ve hadisler nedeniyle yere atılması da hiç uygun değildir. Burada Mustafa bey'in bir öfke anında, art niyet taşımaksızın atması suç unsuru taşımamaktadır. Yine de onun bu yaptığı davranışın neden yanlış olduğunu 10 kişiye anlatmasına karar verilmiştir.

Tablo Yorumlayalım

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun peygamber isimleri, satır kısmına da onları hatırlatan olay veya özellikler yazılır. Öğrencilerden tanımların karşılığı olan kavramı bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan peygamberler ve özellikleri bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

PEYGAMBERLER VE ÖZELLİKLERİ	Hız. Muhammed	Hız. Âdem	Hız. Nuh	Hız. Süleyman	Hız. İsmail	Hız. Musa	Hız. Davud	Hız. İsa	Hız. İbrahim	Hız. Yunus	Hız. Yusuf
İlk insan ilk peygamber											
Babası tarafından Allah'a kurban edileceğinde gökten koç gönderilen peygamber											
Gemisi ile kendisine inanları tufandan kurtaran peygamber											
Asası ile Kızıldeniz'i ikiye ayıran, kendisine Tevrat isimli kitabın indirildiği peygamber											
Kur'an isimli kitabın gönderildiği, bütün insanlığa hitap eden son peygamber											
Hayvanlarla konuşma yeteneğine sahip olan kral peygamber											
Güzelliği dillere destan, kardeşleri tarafından kuyuya atılan rüya yorumcusu											
Güzel sesli, Zebur isimli kutsal kitabın sahibi demir ustası											
Tevbesi kabul olana kadar balığın karnında yaşayan peygamber											
Aklıyla Allah'ı bulan, ateşin yakmadığı ve oğlu ile Kâbe'yi inşa eden hanif peygamber.											
İncil'in gönderildiği, kundaktayken konuşan babasız dünyaya gelen peygamber											

2.2. NAMAZ İBADETI ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: Namaz İbadeti

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılıcı, Kart Gösterme, Merdiven Sıralama, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama

KAZANIMLAR:

- Namaz ibadetinin anlamını ve namazın niçin kılınması gerektiğini açıklar.
- Abdest, gusul ve teyemmüm hangi durumlarda alınır ve nasıl alınır açıklar.
- Namazın kılınışı ve hazırlık şartlarını sayar ve açıklar.
- Ezan ve kametin namazla olan ilişkisinin farkında olur. Camiyi ve işlevini bilir
- Namaz çeşitlerini ve namazların hükümlerini bilir.
- Camiyi ve işlevini bilir.
- Namazın bireysel ve toplumsal katkılarının farkında olur.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:**Tombala**

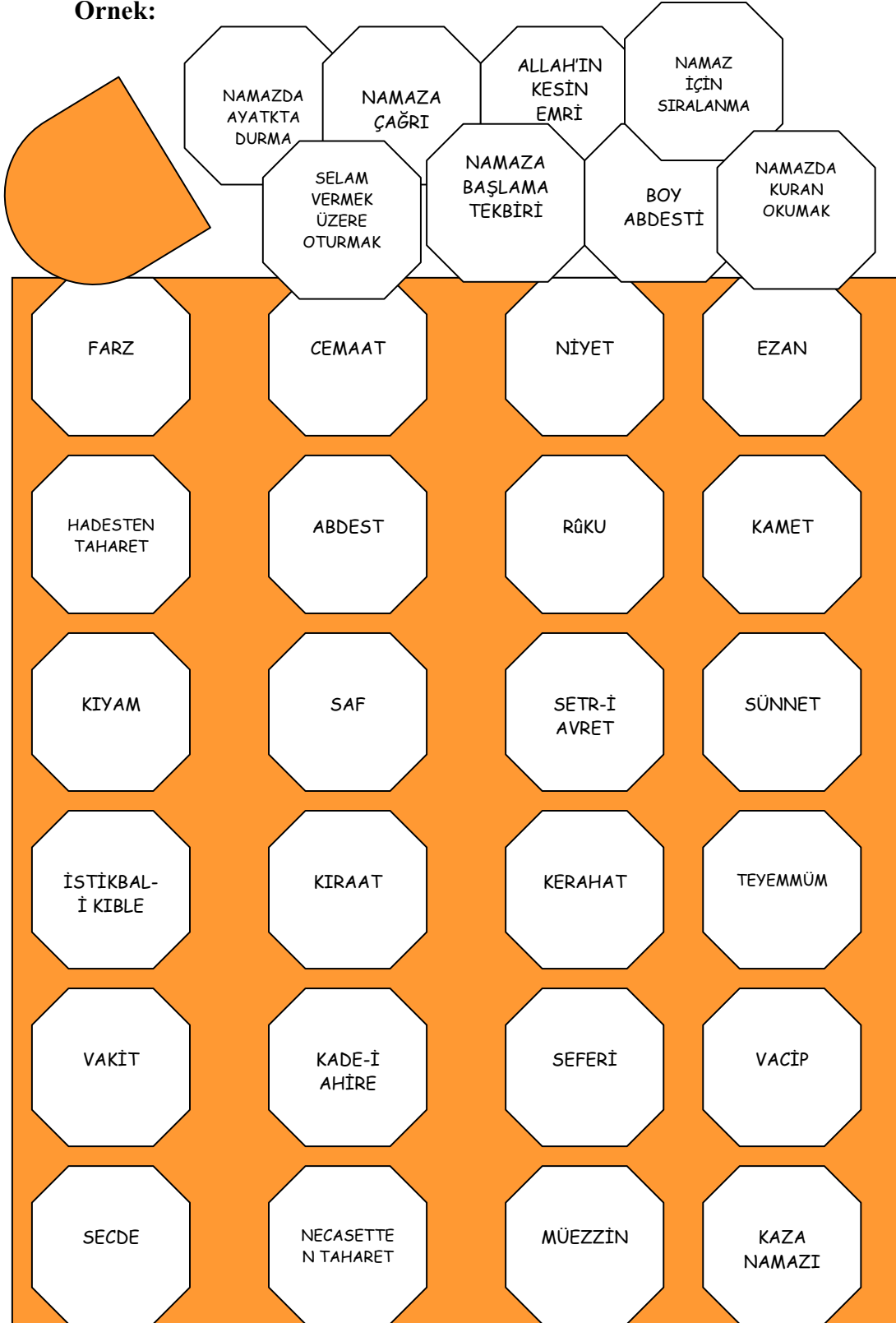
• Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.

- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.

• Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir

- Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

Örnek:

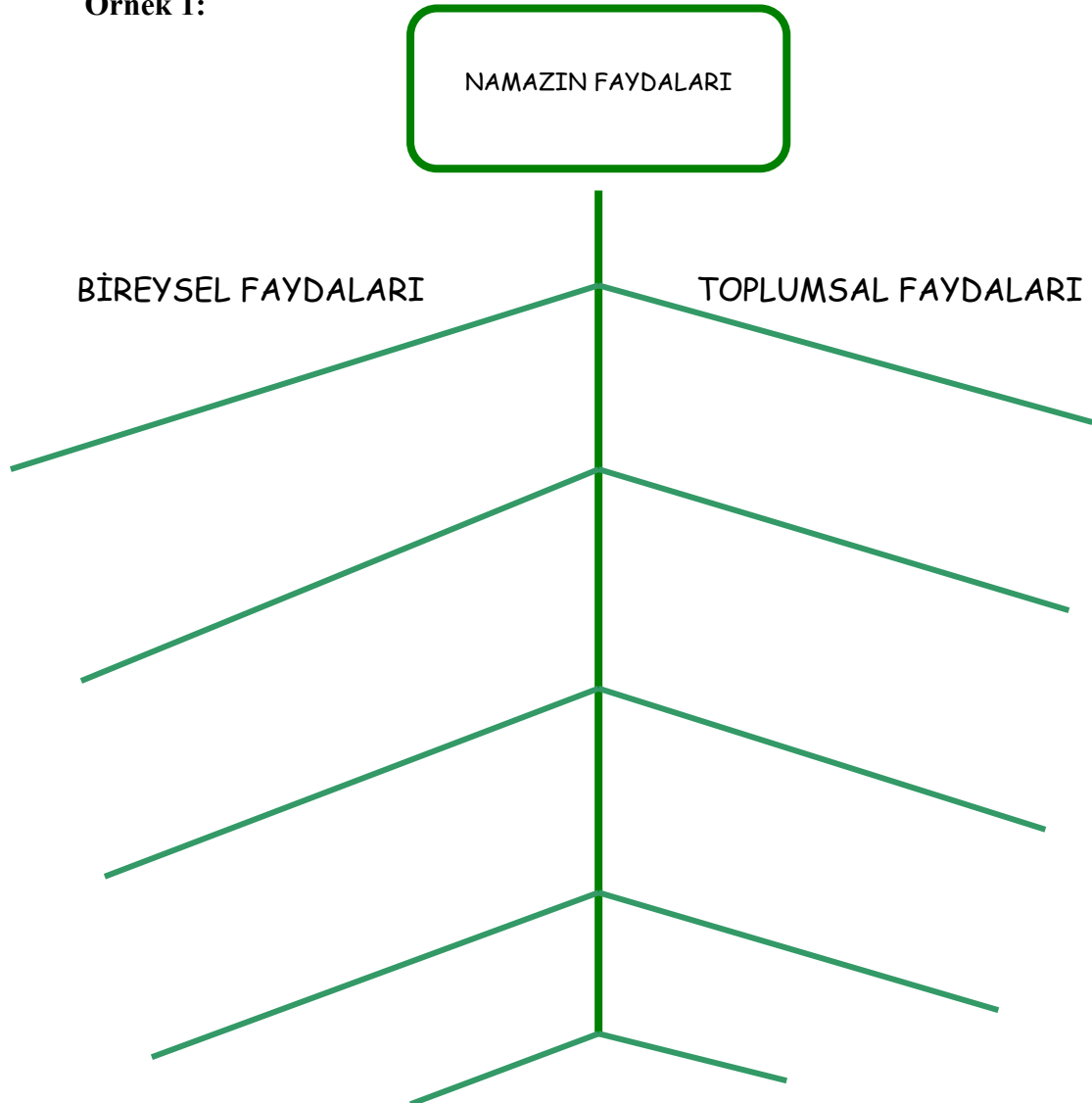

Balık Kılıcı

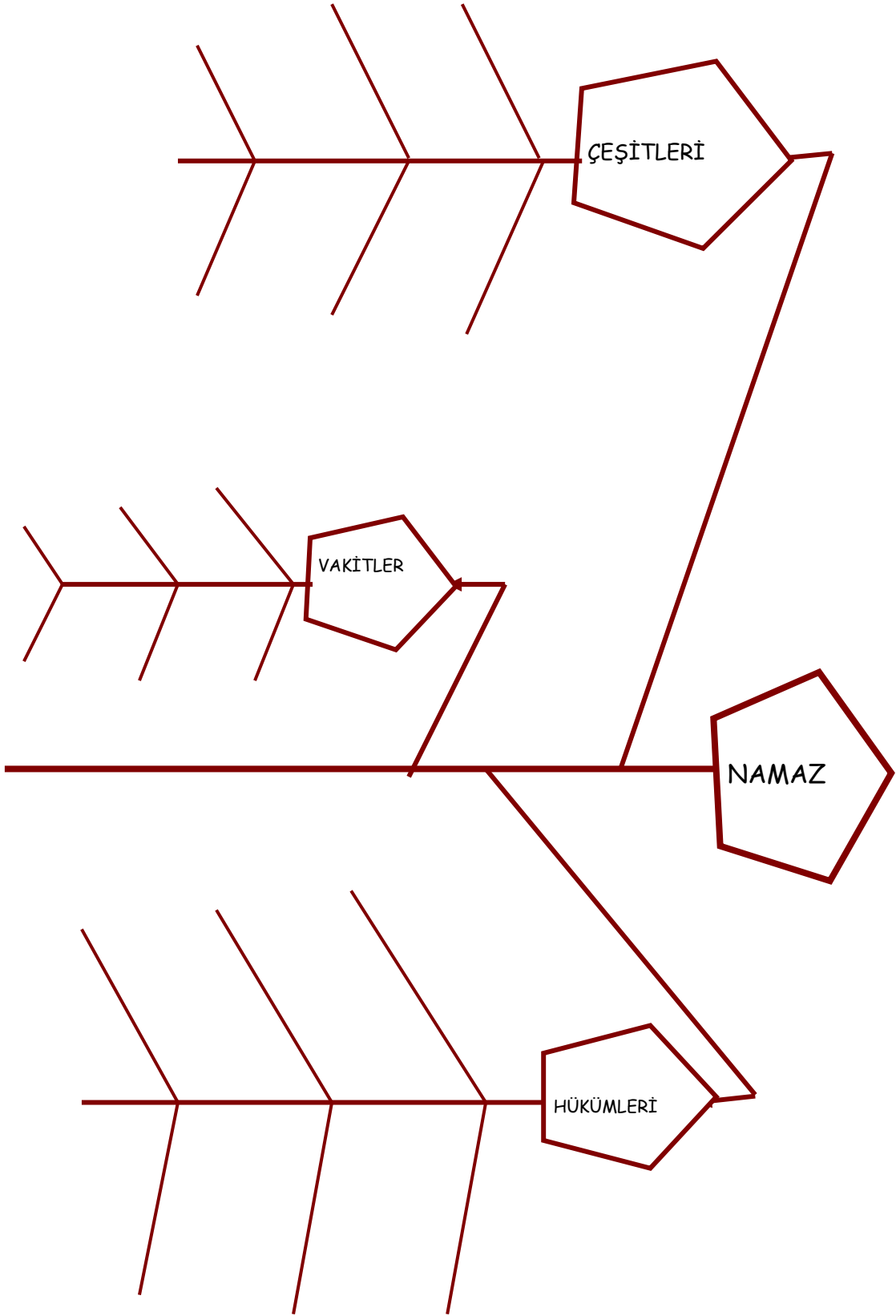
- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılçık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.

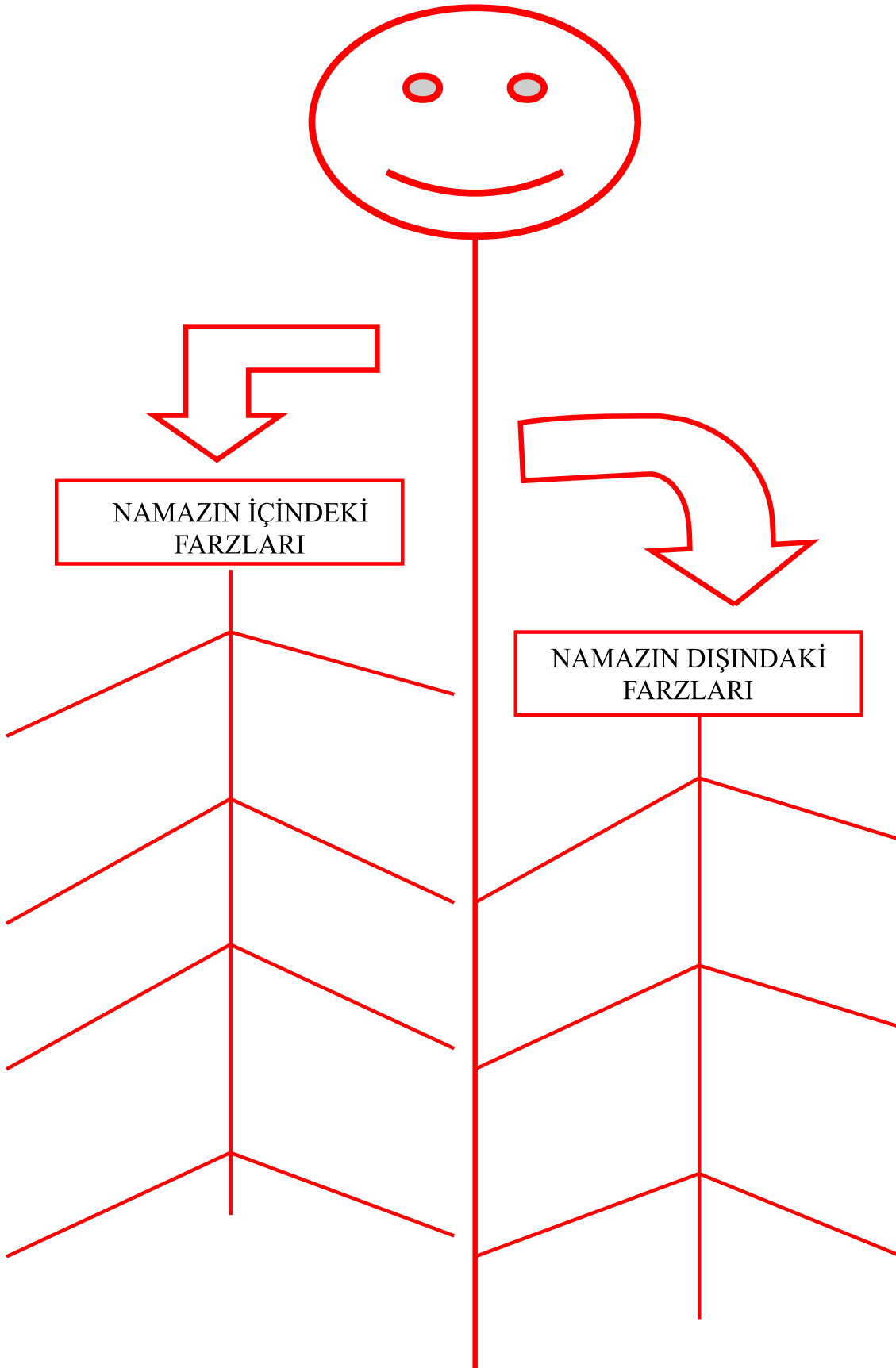
• Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Örnek 1:

Örnek 2:

Örnek 3:

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: Ali ile Veli birlikte camiye giderler. Veli'nin gülesi gelir ve kendini tutamaz gülmeye başlar. Ali ' de ondan etkilenerek gülmeye başlar. Veli daha fazla dayanamaz ve camiden dışarı çıkar. Ali ise namaza devam eder. Ali'nin namazı kabul olmuştur ama Veli'nin namazı kabul olmamıştır.

Güldane: (yeşil kart) Veli namaz da güldüğü ve cemaati rahatsız ettiği için namazı olmamıştır.

Dürdane: (mavi kart) evet Veli'nin namazı kabul olmamıştır tekrar kılması lazım. Ama Ali'nin de namazı bozulmuştur. Onun da yeniden kılması gerek.

Gülay: (yeşil kart) Veli güldüğü için abdesti bozulmuştur. Zaten namazını da bitirmediği için olmamıştır yeniden kılmalı.

Sibel: (mavi kart) Veli'nin gülmesini yanındakiler duyduğu için namazı bozulmuştur. Fakat Ali de gülmüş onun da namazı bozulmuştur.

Emrah: (sarı kart) Veli'nin namazı bozulduysa Ali'nin namazı da bozulmuştur. Çünkü Ali de gülmüştür. Kimse duymasa bile kendisi gülüşünü duyunca abdest bozuluyor. Abdestsiz namaz olmaz.

Murat: (mavi kart) veli'nin namazı olmamıştır ama bence Ali'nin namazı da olmamıştır onun da yeniden kılması lazım.

Öğretmen: Mehmet amca akşam namazını kılmaktadır. İkinci rekâta zamlı sureyi okuduktan sonra bir iki dakika dalmış ve kıyamda beklemiştir. Daha sonra aklı başına gelince hemen rukuya varmış. Mehmet amca hata yapmıştır namazını yeniden kılması gerekir.

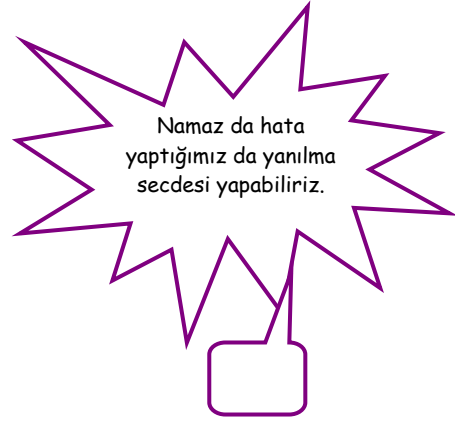
Ali: (yeşil kart) evet Mehmet amca namaz da dalmış ve ruku ya gitmesi gerekirken boş boş beklemiştir. O yüzden namazını tekrarlaması gerekir.

Uğur: (sarı kart) ama Mehmet amca o arada hiç bir şey okumamış. Kaldığı yerden namaza devam etmiştir. Yeniden kılması gerekmez.

Merve: (kırmızı kart) Mehmet amca yanılma secdesi yapsa yeterli. Baştan kılması gerekmez.

Merdiven Sıralama

- Bu tekniğin uygulamasın da tahta kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.
- Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.
- Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.
- Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Ben Kimim?

- Bu teknik genelde konu da geçen önemli şahsiyetleri öğrencilere kavratmak için kullanılır.
- Namaz ünitesinde şahsiyetlerden ziyade kavramlar yer almaktadır.
- Öğrencilerden kendilerine bir kavram seçmeleri söylenir.
- Öğrenciler seçtiği kavramın özelliklerini anlatırlar ve sonunda ‘Bilin bakalım ben kimim?’ sorusunu sınıfa yönlendirirler.
- Kavramı bilen öğrenci tahtaya kalkar ve kendi seçtiğini anlatmaya başlar. Bu şekilde tüm sınıf oyuna katılır.

Örnek:

Sibel: eğer abdest alacak suyunuz yok mu? Yoksa namaz vakti de geçmek üzere mi? Allah işte böyle zamanlar için beni öğretti size. Peki, ben kimim?

Kazım: sizlere namaz vakitlerini bildiririm. Kimin ben?

Güldane: 90 km uzak bir yere 15 günden az kalmak için gittim. Sen sadece farzını iki rekat kılacaksın. Çünkü sen... dediler. Bilin bakalım ben kimim?

Gülay: Ben olduğum zamanlar asla namaz kılınmaz. Güneş doğmadan ve batmadan 45 dakika önce gelirim. Bir de öğlen namazından 45 önce. Acaba ben kimim?

Mustafa: namaz kılmak istiyorsanız bana doğru yönelmelisiniz. Çünkü ben Allah'ın eviyim. Hadi bakalım ben kimim?

Mahkeme

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.

- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.

- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.

- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.

- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.

- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hâkim kararını açıklar.

Örnek:

Mahkeme Konusu: Ferhat Bey teravih namazına giderken oğlu Erkemi de namaza alışması için camiye götürmüştür. Fakat yaşı küçük olan Ekrem camide ses yaptığı için cemaatten Fahri Dede tarafından azarlanmıştır. Bunun üzerine Ekrem artık ne zaman bir cami görse ağlamakta ve asla içine girmek istememektedir. Fahri Bey oğluna bunu yapan Fahri Dede'ye dava açar.

Oyuncular: Fahri Dede, Ferhat Bey, Ekrem, Şahitler, Hâkim.

Mahkeme Başlar:

Hâkim: Ferhat Özgüven oğlu Ekrem'in camide Fahri Pişman tarafından azarlanmasını mahkememize bildirmiş ve davacı olmuştur. Ferhat Bey sizi dinliyoruz, bize olup bitenleri tek tek anlatınız.

Ferhat: İftarımızı açtıktan sonra eşim ile konuştuk. Eşim, çocuğumuzun İslami terbiyeye uygun yetişmesi için erken yaşta başlamamız gerektiğinden bahsetti. Camiyi, namazı, cemaati ona tanıtmalıyız dedi. Bende o zaman onu bu akşam teravihe götürüyüm dedim. Abdest aldım, oğluma da aldurdum ve camiye gittik. Her şey yolundaydı. Biz namaza durunca Ekrem sıkıldı ve cemaatin önünde dolaşmaya başladı. Selam verdiğimizde ise Fahri Bey, oğlumu azarladı. O günden sonra çocuğum ne zaman cami görse ağlamaya başlıyor ve asla içine girmek istemiyor.

Ferhat Bey'in Avukatı: Gördüğünüz gibi Sayın Hâkim'im, Fahri Dede, bir ailenin çocuğuna İslami bir terbiye vermesine engel olmuştur. Çocuğun camiye ve namaza karşı kötü duygular beslemesine sebep olmuştur. Üstelik küçük bir çocuğu aşırı derecede azarlayarak korkuttuğu için şikâyetçiyiz.

Fahri Bey'in Avukatı: müvekkilimin haksız yere üstüne gelinmektedir. Zira Ekrem, camide aşırı derecede gürültü yaptığı için cemaatin, imamı duymalarına engel olmuştur. Efendim, şahitlerimiz var. Müsaade ederseniz dinleyelim.

Hakim: Şahitler gelsin..

Cemaatten Nuri Dede: hâkim'im bu küçük çocuk, bizim o günkü namazımızı rezil etmiştir. Secde edeceğimiz esnada önümüze geçtiği için secde edemedik.

Cemaatten Sedat Bey: Nuri Dede doğru söylüyor. Üstelik babası çok umursamaz davrandı. Çocuğuna hiç sahip çıkmadı.

Ferhat Bey'in Avukatı: size Hz. Muhammed'in hayatından bir örnek vermek istiyorum. Peygamberimiz, namaz kılarken torunları sırtına çıkarmış. Bu nedenle peygamberimiz secdeyi uzun tutarmış. Ayrıca çocuklar ağladığında namazı kısa surelerle kıldırmış. Anneleri sıkıntı çekmesin diye. Cemaat eğer küçüklere böyle

davranırsa onlarda ileride camiye gelmek istemeyeceklerdir. Ferhat Bey'in sorumsuz davrandığını söylediler. Bizim de şahitlerimiz var. Lütfen onları da dinleyelim.

Hâkim: Evet, şahitleri dinleyelim

Cemaatten Kazım Uslu: Hâkim Bey, o gün fahri dede çocuğa aşırı tepki gösterdi. Zira arkadaşım Ferhat namazdan selam verir vermez hemen çocuğu dışarı çıkardı. Ama onlar dışarı çıkarmasını bile beklemeden çok ağır sözler söylediler.

Cemaatten Şehmuz Yaramaz: Sayın Hâkim'im, Fahri bey geçen ramazanda aynı şeyi benim oğluma yaptı. O günde küçük Ekrem'e bir daha camiye falan gelme, camide nasıl duracağını bilmiyorsun madem git diye bağırdı.

(Jüri üyelerinin fikirleri dinlenir ve hâkim kararı açıklar.)

Hakim: karar.. Fahri dede suçlu bulunmuştur. Camide nasıl davranması gerektiğini bilmeyen küçük bir çocuğa, doğrusunu öğretmen yerine azarlayarak gönlünü kırmıştır. Ayrıca çocuğun yaşadığı bu kötü olay sonrasında camiye ve namaza soğumasına sebep olmuştur. Fahri dede, mahalledeki tüm çocukları tatil gününde camiye götürecek ve onlara camide nasıl durulması gerektiğini öğretecektir. Cami çıkışında çocuklara, çikolata dağıtarak onların camiye gelmesini sağlayacaktır.

Tablo Yorumlama

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına namazın şartları, satır kısmına da açıklamaları yazılır. Öğrencilerden tanımların karşılığı olan kavramı bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan davranışlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

NAMAZIN ŞARTLARI	KIYAM	İFTİTAH TEKBİRİ	HADESTEN TAHARET	VAKİT	KIRAAT	KADE-İ AHİRE	RUKU	NİYET	NECASETTEN TAHARET	İSTİKBAL-İ KIBLE	SECDE	SETRİ AVRET
Hangi namazı kılacağımızı söylemek												
Namaza başlamadan önce Kâbe'ye doğru yönelmek												
Namazda Kur'an'dan bölümler okumak												
Namaz kılarken örtülmesi gereken yerleri örtmek												
Namazın sonunda Tahiyat Duasını okuyacak kadar beklemek												
Kılınacak namazın vaktinin girmesini beklemek												
Elleri dize koyarak eğilmek												
Namazdan önce manevi olarak temizlenmek (abdest almak)												
Namazda ayakta durmak												
Namaz kılınacak yeri, elbiseleri ve vücudu temizlemek												
Elleri, dizleri ve alını yere koymak												

2.3. SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: Son Peygamber Hz. Muhammed

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılçığı, Kavram Haritası, Merdiven Sıralama, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama

KAZANIMLAR:

- Hz Muhammed'e gelen ilk ayetlerin içeriği belirtir.
- Hz Muhammed'in İslam'a çağrısının neden yakın çevresinden başlayarak yaygınlaştığını açıklar.
- Hicretin sebep ve sonuçlarını bilir.
- Hz Muhammed'in sosyal barışa ve eğitime yönelik faaliyetlerini örnekle açıklar.
- Bedir- Uhud -Hendek savaşlarının sebep ve sonuçlarını bilir.
- Veda hutbesinde yer alan mesajların değerini kavrar.
- Hz Muhammed'in vefatının sahabe üzerinde bıraktığı tesiri bilir.

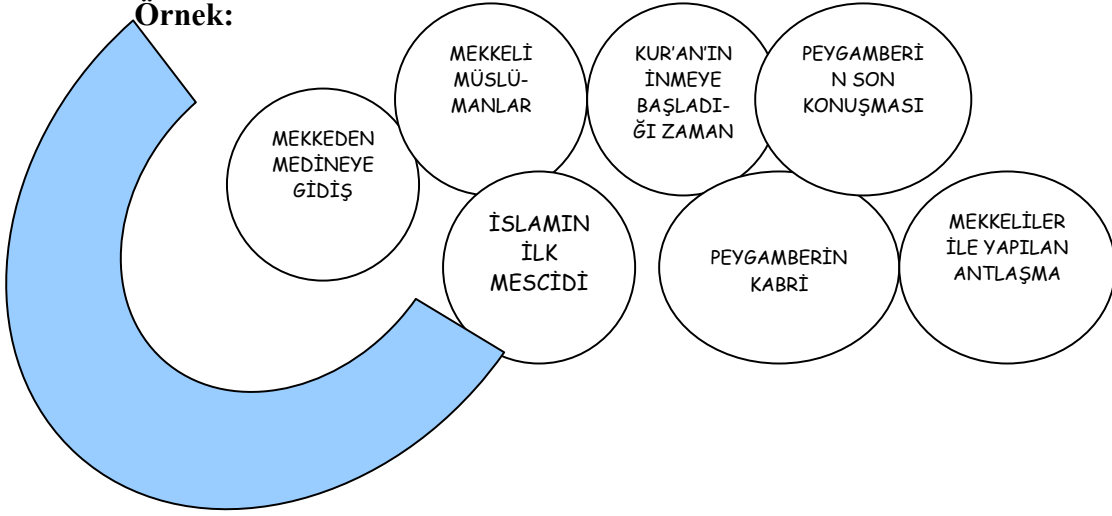
KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:**Tombala**

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir
- Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

Örnek:

	MUHACİR	VEDA HUTBESİ	RAVZA-İ MUTAHHRA
BEDİR SAVAŞI	SUFFA	HUDEYBİY E ANTLAŞMASI	
KADİR GECEŚİ		HİRA MAĞRASI	HİCRET
AKABE TEPEŚİ	MESCİD-İ NEBİ	GANİMET	HENDEK SAVAŞI
ALAK SUREŚİ	ENSAR		KUBA MESCİDİ

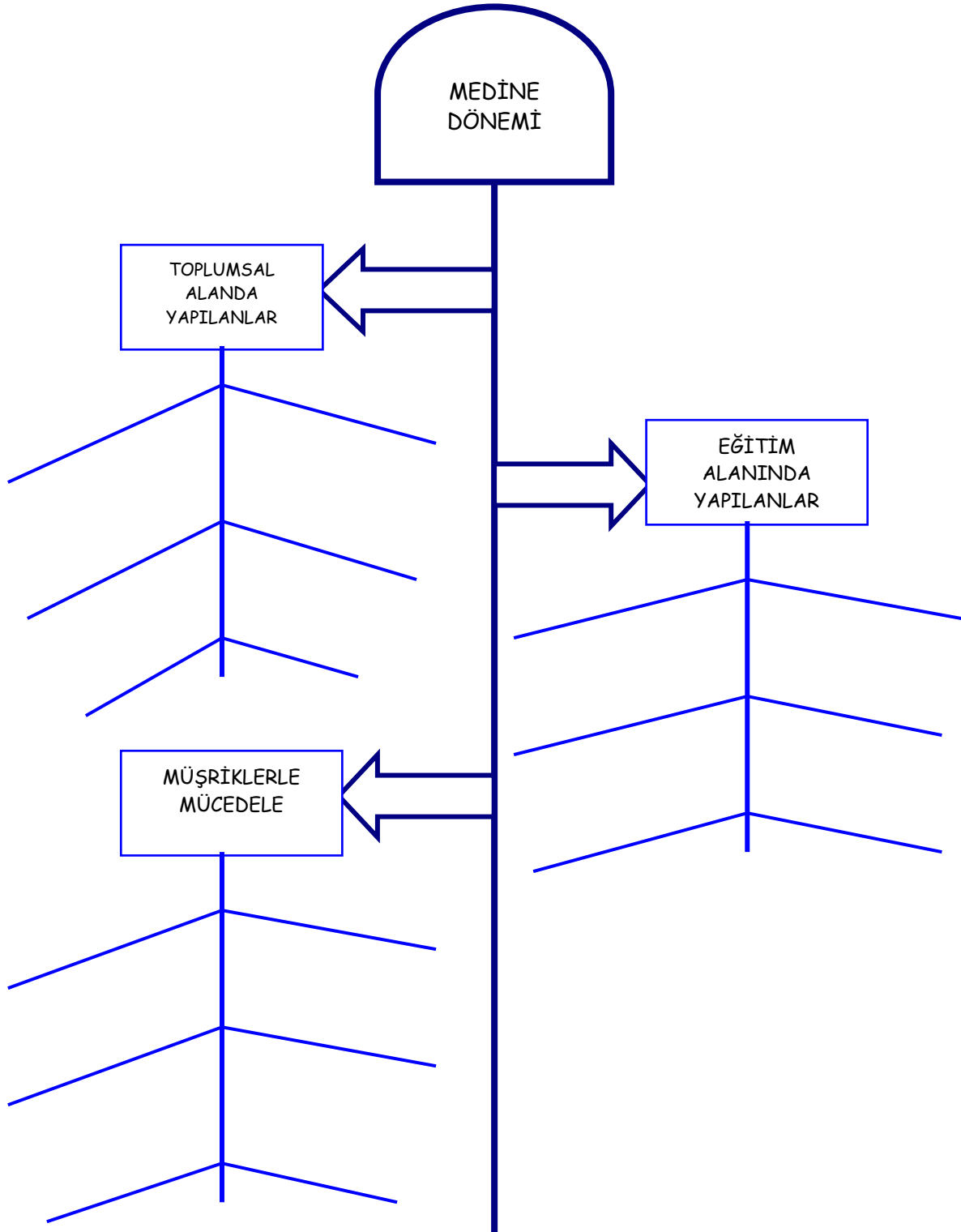
Balık Kılıcı

- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılıç yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.

• Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Örnek 1:

Örnek 2:

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: Peygamber efendimiz Bedir savaşında esirleri on tane müslümana okuma- yazma öğretilmeleri karşılığında serbest bırakmıştır. Bunun yerine on tane müslümana okuma yazma öğrettikten sonra onları öldürseydi daha iyi olurdu.

Ahmet: (kırmızı kart) peygamberimizin verdiği sözden dönmesi uygun olmazdı.

Mustafa: (yeşil kart) onları serbest bırakınca onlar yine peygamberimize savaş açtılar. Onları öldürseydi bir daha uğraşmak zorunda kalmazdı.

Sıddıka: (kırmızı kart) eğer onları bu şekilde kandırsaydı bir daha hiç kimse peygamberimize güvenmezdi.

Hatice: (mavi kart) onlara okuma öğretilmelerini söyleseydi ama sonra serbest bırakacağım demeseydi mantıklı olurdu. Çünkü onlarla bir daha uğraşmak zorunda kalacak.

Dürdane: (sarı kart) onları serbest bırakınca belki onlar Müslüman olurlardı. Yani peygamber her şeye rağmen onları affedince hoşlarına giderdi.

Güldane: (kırmızı kart) peygamberimiz onları öldürseydi herkes arkasından onun ne kadar acımasız olduğunu konuşurdu. Ve ona inanmazlardı.

Ayhan: (kırmızı kart) peygamberler güvenilir insanlardır bu şekilde kimseyi kandırmaları uygun olmaz

Mehmet: (kırmızı kart) onları öldürmek yerine kalplerini İslam'a ısındırmak daha iyi olur. Böylece Müslümanları sayısı artmış olur.

Yapılan tüm yorumların kritiği yapılır ve öğretmen tarafından tüm öğrenciler için tekrar edilir.

Merdiven Sıralama

• Bu tekniğin uygulamasın da tahta kullanılabilceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.

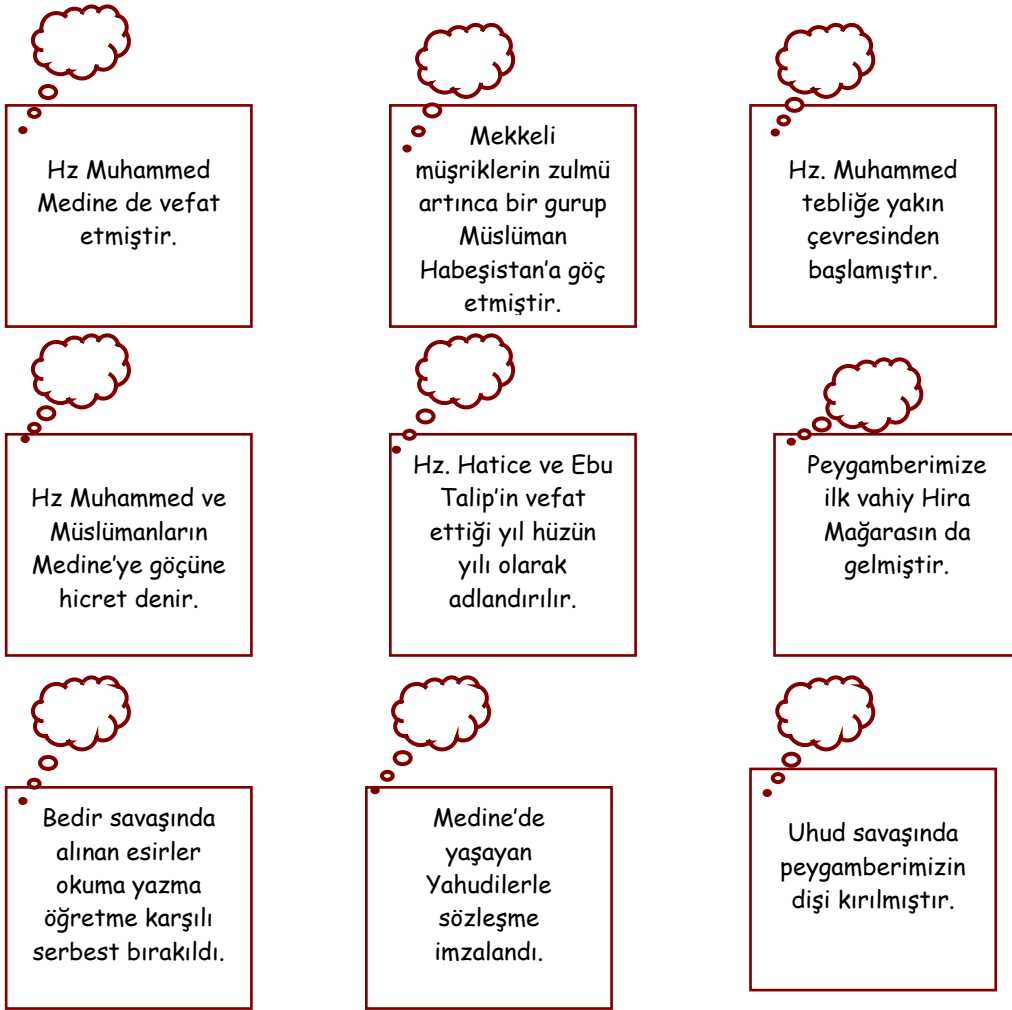
• Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.

• Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.

• Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Not: Bu ünite de tekniği uygularken öğrenciden önem sırasına göre değil oluş sırasına göre sıralama yapmalarını istemek daha uygun olacaktır.

Ben Kimim?

- Bu teknik genelde konu da geçen önemli şahsiyetleri öğrencilere kavratmak için kullanılır.
- Son peygamber Hz. Muhammed ünitesinde bu tekniği uygulamaya müsait.
- Öğrencilerden kendilerine birer şahsiyet seçmeleri söylenir. Kişiler bittiğinde olay ve kavramlardan devam edilir.
- Öğrenciler seçtiği şahsiyetin özelliklerini anlatırlar ve sonunda 'Bilin bakalım ben kimim?' sorusunu sınıfa yönlendirirler.
- Kişiyi bilen öğrenci tahtaya kalkar ve kendi seçtiğini anlatmaya başlar. Bu şekilde tüm sınıf oyuna katılır.

Örnek:

Merve: Hz. Muhammed'e sahip çıkan ve onu müşriklere karşı koruyan amcasıyım. Ben hangi amcasıyım?

Elif: Hz. Muhammed'in kayınpederiyim. Hicret giderken de yanın da ben vardım. Ben onun en yakın arkadaşıyım. Kimim ben?

Uğur: Ben aslen İranlıyım. Hendek savaşın da hendek kazılması benim fikrimdi. Tanıdınız mı beni? Kimim ben?

Mustafa: peygambere türlü eziyetler yaptım. Hatta Tebbet suresi de benden bahseder ben kimim?

İsmail: ben bir zenciyim. Fakir bir köle olduğum için çok eziyet gördüm. Ta ki Ebu Bekir beni alıp azat edene kadar. Bildiniz mi beni?

Fatma: Ben peygamberin kızlarından biriyim. Hasan ile Hüseyin'in annesiyim. Acaba ben kimim?

2.4. KUR'AN VE YORUMU ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: Kur'an Ve Yorumu

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılçığı, Kavram Haritası, Merdiven Sıralama, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama

KAZANIMLAR:

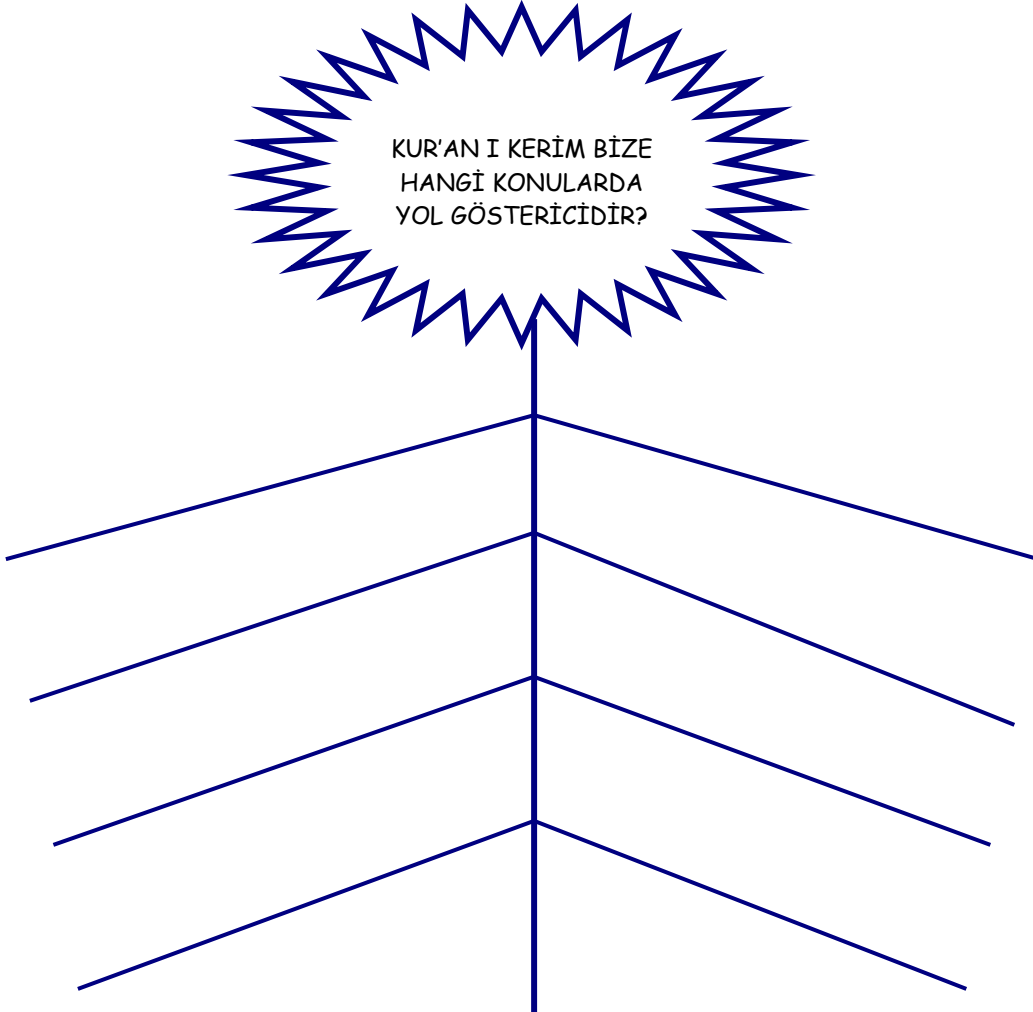
- Peygamber, resul ve nebi kavramlarını açıklar.
- Peygamberlerin gönderiliş sebebini kavrar.
- Peygamberlerin insanlardan seçilmesinin nedenlerini irdeler.
- Peygamberlerin sahip oldukları nitelikleri açıklar.
- Kuran'da adı geçen peygamberleri bilir.
- Mucize, ilahi kitap kavramlarını bilir.
- İlahi kitapların hangi peygamberlere indirildiğini bilir.

KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:**Balık Kılıcı**

- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
  - Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
  - Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılıç yapılır.
  - Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.
- Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: Kur'an insana yol göstericidir. Fakat biz Arapçasını anlamamaktayız. O halde namazlarda Kur'an-ı Kerim'i Arapça okumak yerine Türkçe okumalıyız.

Musa: (yeşil kart) Bu doğru çünkü biz namazda ne okuduğumuzu bilmiyoruz. Ne okuduğunu bilerek okursak namazlarımız daha anlamlı olur.

Ali: (yeşil kart) Eğer biz namazda ve başka yerlerde Türkçesinden okursak onun ne anlattığını öğrenmiş oluruz.

Zarif: (mavi kart) Yani bizim Müslüman olarak Kuran'ın Türkçesini bilmemiz gerekiyor fakat namaz da okuduğumuz surelerden çok daha fazlası var.

Ebru: (beyaz kart) Aslında doğru gibi fakat biz şimdiye kadar hep Arapçasını niye okuduk o zaman.

Muharrem: (sarı kart) Namaz da Türkçesini okumamızı isteseydi Allah bunu peygamberine söylemez miydi?

Emrah: (kırmızı kart) Kur'an'ı öğrenmemiz gerekiyor fakat bunu normalde yapabiliriz. İlle de namaz da Türkçe okumamız gerekmez.

Emre: (kırmızı kart) Türkçesini okuyup öğrenmeliyiz. Çünkü ona göre yaşamamız gerekiyor. Fakat eğer Allah'a ibadet ederken kendi dilimizde okumamız uygun olsaydı bunu peygamber söylerdi.

Burcu: (yeşil kart) Peygamberimiz Arapça konuşuyordu Kur'an bu nedenle Arapça indi. Onlar Arapça konuştukları için namazı da öyle kıldılar.

Enes: (kırmızı kart) Peygamber namazın nasıl kılınacağını bize öğretti bunun dışına çıkmamız uygun olmaz. Hem Allah bizim de Müslüman olacağımızı biliyordu değişik kılmamıza izin olsaydı bunu söylerdi.

Elif: (kırmızı kart) İbadet etmek başka şey Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek başka. İbadeti Allah nasıl istiyorsa, peygamber nasıl öğretti ise öyle yapmamız gerekir. Yoksa dini değiştirmiş oluruz.

Not: Öğrenciler fikirlerini açıklarken birlerine karşı saldırgan ve kırıcı olabilirler. Bunu engellemek için uygulama öncesinde bu konu da uyarı yapılmalıdır.

Yapılan yorumlar sonunda öğrencilerin zihnindeki sıkıntılar öğretmen tarafından giderilmelidir.

Merdiven Sıralama

- Bu tekniğin uygulamasında da tahta kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.

- Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.

- Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.

- Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Kur'an insanların Allah ile nasıl iletişim kurmaları gerektiğini, Allah'a nasıl kulluk edeceklerini anlatır.

İslam dinin temel kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir.

Kur'an-ı Kerim insanları iyiye ve güzele yönlendirir, kötülükten sakındırır.

Kur'an insanların barış içinde yaşamalarını esas alır. Bunun içinde bazı kurallar koyar.

Kur'an gönderilen son ilahi kitaptır.

Kur'an-ı Kerim insanın doğaya ve hayvanlara karşıda sorumluluklarını dile getirir. Ayrıca insanlara faydalı ve zararlı olanları bildirir

Allah (c.c.) Kur'an' da evrenin nasıl yarattığını ve evrenin nasıl işlediğini insanlara anlatmıştır.

Kur'an-ı Kerim insanlara doğru yolu göstermek için gönderilmiştir.

Mahkeme

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.

- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.

- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.

- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.

- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.

- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hakim kararını açıklar.

Örnek:

Mahkeme Konusu: Bakkal Ahmet Efendi, arkadaşlarına Kur'an-ı Kerim'in niçin indirildiğini anlatıyordu. Onlara Kur'an'ın ölümlerin arkasından okunmak ve fal bakmak için indirildiğini söyledi. Bundan rahatsız olan Manav Fevzi Efendi, onu mahkemeye verir.

Oyuncular: Bakkal Ahmet Efendi, Manav Fevzi Efendi, Avukatlar, Şahit Kasap Rüstem, Şahit Çaycı Cemali, Hâkim, Jüri.

Mahkeme Başlar:

Hâkim: Fevzi Alnıaçık mahkememize esnaf arkadaşı Ahmet Yılmazı şikâyet etmiş. Şikâyet konusu Ahmet beyin toplumu yanıltıcı bilgi vermesi ve toplumu kandırmasıdır. Öncelikle Fevzi Bey bize olay günü tüm ayrıntılarıyla anlatır mısınız?

Fevzi Bey: anlatırım efendim. O gün her zaman ki saatte gelip dükkânımı açtım. Öğlene doğru esnaf arkadaşlar manavın önünde toplanmaya başladı. Koyu bir sohbet vardı. Ne konuşuyorlar diye merak ettim ve bende manavın önüne doğru gittim. Baktım Ahmet insanlara bir şeyler anlatıyor. Kur'an'ın neden indirildiğinden bahsediyordu. Kahve ve kâğıt fallarının gerçekleri gösteremeyeceğini ama Kur'an da yıldızlama yapılarak bakılacak falın gerçek olduğundan bahsediyordu. Ayrıca Kur'an'ın indirilmesinin en önemli sebebinin ise mezarlıkta, ölülerin arkasından okunmak için olduğunu söylüyordu. Ben araya girdim. Anlattıklarının yanlış olduğunu söyledim. Fakat o beni cahillik ve kıskançlıkla suçladı.

Fevzi Bey'in Avukatı: Sayın Hâkim'im, Ahmet Bey verdiği yanlış bilgilerle halkı yanıltmıştır. Kur'an-ı Kerim'in değerini düşürmeye çalışmıştır. Bu da yetmez gibi müvekkilimi suçlamış, küçük düşürmüştür. Kendisi suçludur. Ondan tazminat talep ediyoruz.

Ahmet Bey'in Avukatı: Sayın Hâkim'im, davacı tarafın avukatına cevap vermek istiyorum. Müvekkilim belki yanlış bilgiler vermiş olabilir. Lakin bunu asla bilerek yapmamıştır. Kendisi bu şekilde bildiği için insanlara da, bunları anlatmıştır. Herhangi bir art niyeti yoktu.

Fevzi Bey'in Avukatı: Efendim o gün orada bulunan ve Ahmet Bey'in, Fevzi Bey'e yaptığı hakaretleri duyanlar var müsaade ederseniz onları da dinleyelim.

Hâkim: Şahitler gelsin. Dinleyelim onları.

Şahit Kasap Rüstem: Efendim o gün bende Ahmet'in sohbetini dinleyenler arasındaydım. Fevzi arkadaşımız gelip onun yanlış düşündüğünü söyledi. Kur'an'ın insanlara yol göstermek için indirildiğinden falan bahsetti. Fakat Ahmet çok sinirlendi ve ona ağır sözler söyledi. Fevzi de ortamı terk etti.

Şahit Çaycı Cemali: Ben çay servisi yapmaya gitmiştim. Sohbeti dinlemeye başladım. Ahmet Ağabey Kur'an-ı Kerim ile nasıl fal bakılacağını anlatıyordu. Fevzi Ağabey ona kızdı. Kur'an'ın insana nasıl ibadet edileceğini öğrettiğini falan söyledi.

Hâkim: Evet, Ahmet Bey hakkınızda söylenenleri duydunuz sizin söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Ahmet Bey: Ben anlattıklarımın ötürü çok pişmanım. Keşke bilmediğim konularda konuşmasaydım. Biz küçüklüğümüzden beri dedelerimizden, babalarımızdan öyle görmüştük. Bende öyle zannediyordum. Onun için öyle anlattım. Kimseyi kandırmak, yanıltmak gibi bir niyetim yoktu.

Fevzi Bey'in Avukatı: Efendim suçunu affettirebilmek için kendisini acındırıyor. Şunu unutmamalı ki orada bulunan ve bu konuda hiçbir bilgisi olmayan insanları büyük bir yanlışla sürüklemiştir. Bu yetmez gibi Fevzi Bey'i herkesin içinde rezil etmiştir.

(Hâkim jüri üyelerinden fikirlerini öğrenir. Kararı açıklar).

Hakim: Karar.. Ahmet Bey bilgisi olmadığı bir konuda konuşup insanları yanılttığı için suçlu bulunmuştur. Fakat bunda bir kasıt olmadığı düşünülerek cezası hafifletilmiştir. Ahmet Bey, bütün esnafın içinde Fevzi Bey'den özür dileyecektir. En kısa zamanda Kur'an-ı Kerim meali okuyarak, onun içinde neler olduğunu esnaf arkadaşlarına anlatacaktır.

NOT: Öğrencilerden çalışmalarının yazılı dokümanları alınmış ve oradan kısaltılarak buraya aktarılmıştır. Oldukça uzun olan bu yöntemde jüri üyelerinin de görüşlerinin alınması ile uzun bir metin oluşmaktadır. Biz ise örnek olarak verdiğimiz etkinliklerde önemli noktaları aktarmayı uygun gördük.

Tablo Yorumlama

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun sütun kısmına Allah-İnsan ve Evren ile ilgili ilişki guruplamaları yapılır, satır kısmına da kur'an-ı kerim'deki ilgili ayetler yazılır. Öğrencilerden ayetlerin hangi ikili ilişkiyi anlattığını bulmaları istenir.
- Öğrencilere kendilerinin bulmaları için süre verilir. Süre bittiğinde listede yer alan davranışlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

ALLAH-İNSAN-EVREN İLİŞKİSİ	ALLAH İNSAN	ALLAH EVREN	İNSAN EVREN	İNSAN İNSAN
“...Bunların hiçbirini Allah, bir anlam ve amaçtan yoksun yaratmış değildir...” (Yunus Suresi, 5)				
“...Söyle o kullarıma: Hep en güzel sözleri söylesinler...” (İsra Suresi, 53)				
“...Allah, kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemez...” (Bakara Suresi, 286)				
“...Eğer şükrederseniz size (nimetlerimi) artıracam...” (İbrahim Suresi,7)				
“...Her şeyi yaratmış, ona ölçü, biçim ve düzen vermiştir...” (Furkan Suresi, 2)				
“Yeri ve gökleri yaratan, gökten yağmur yağdıran, sonra o yağmur vasıtasıyla size rızık ulaştırmak için türlü türlü meyveler yaratan, denizde emriyle yüzmesi için gemiyi, ırmakları, sürekli seyreden güneşi ve ayı, geceyi ve gündüzü sizin hizmetinize veren ve istediğiniz her şeyi size veren bizzat Allah'tır.”(İbrahim,3234)				
“Elbette biz göğü, yeri ve aralarında olan varlıkları, oyun ve eğlence olsun diye yaratmadık” (Enbiya, 16)				
“Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret...” (Lokman, 17-19)				
“Kullarım, beni senden sorarlarsa (bilsinler ki) , gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına karşılık veririm..” (Bakara, 186)				

2.5. İSLAM'IN SAKINILMASI İSTEDİĞİ DAVRANIŞLAR ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: İslam'ın Sakınılmasını İsteddiği Davranışlar

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılçığı, Kavram Haritası, Merdiven Sıralama, Kimim Ben?, Tablo Yorumlama

KAZANIMLAR:

- İslamiyet'in sakınmamızı istediği bazı kötü davranışları belirterek ayet ve hadislerden örnekler verir.
- İslamiyet'in sakınmamızı istediği bazı kötü davranışların bireysel ve toplumsal zararlarını irdeler.
- Kötü davranışlardan sakınmaya istekli olur.
- İslamiyet'in sakınmamızı istediği davranışların bireyde görülme nedenlerini.
- Sakınılması gereken davranışlar konusunda öz değerlendirmede bulunur.

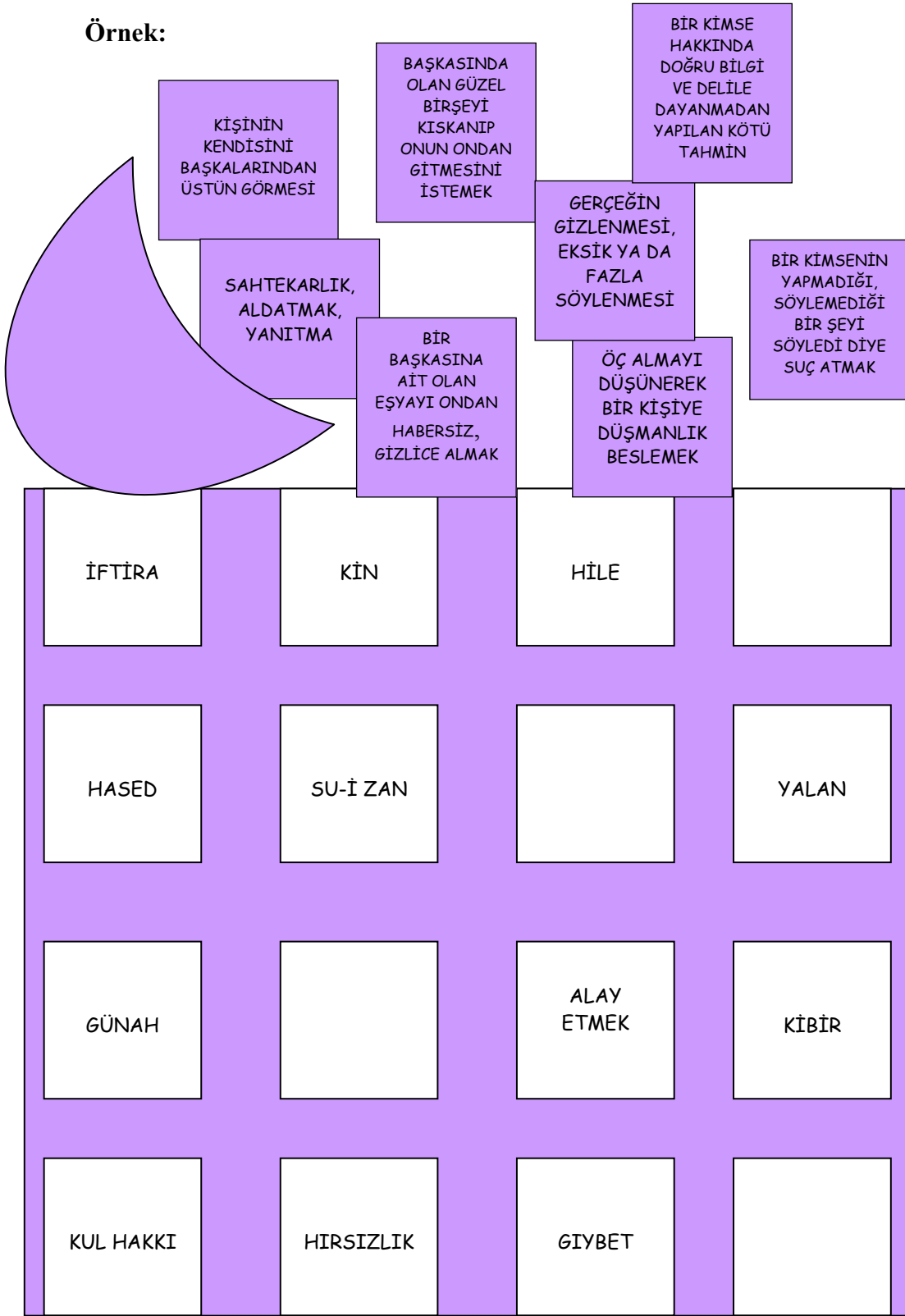
KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:**Tombala**

- Öğrencilerden konuda geçen tüm bilinmeyen kavramları veya yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Listelenen kavramların sözlükten anlamı bulunur ve yazılır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu kavram ve açıklamaları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir
- Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

Örnek:

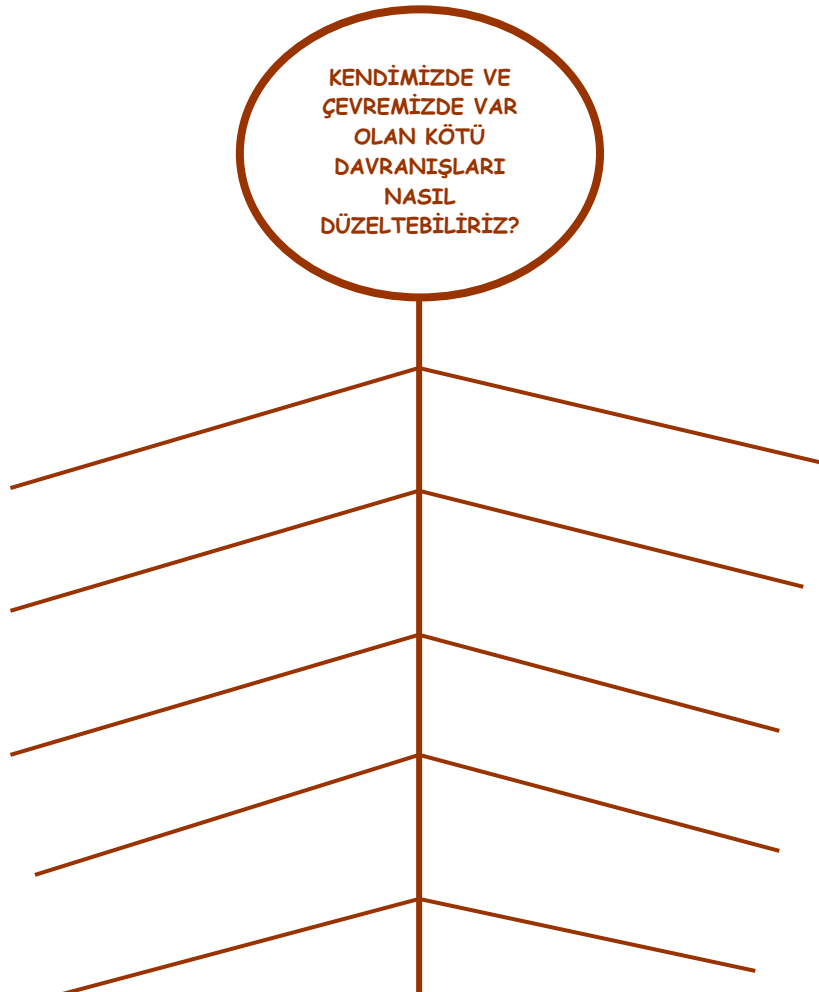

Balık Kılıcı

- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılıç yapılr.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.

•Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: öğretmen sınıftaki tüm öğrencilerin boylarını ölçer. Elif Ayşe'nin boyunu öğrenir ve tüm arkadaşlarına onun tahmin ettiğinden daha kısa olduğunu söyler. Bunu fark eden öğretmen Elif'i uyarır. Elif yaptığından utanmalıdır.

Mehmet: (yeşil kart) Elif'in yaptığı yanlış çünkü Ayşe'yi bütün sınıfa rezil etti.

Esra: (kırmızı kart) Elif yalan söylemiyor. Gerçekten de Ayşe'nin boyu kısaymış.

Merve: (mavi kart) Elif yalan söylemiyor, iftira da atmıyor ama yinede söylemse daha iyi olurdu. Arkadaşını utandırdı.

Ali: (yeşil kart) kesinlikle utanmalıdır çünkü Elif gıybet etti.

Harun: (mavi kart) yani söylemse daha iyi olabilirdi. Ama utanmasına gerek yok çünkü kötü bir niyeti yoktu.

Yusuf: (yeşil kart) elif kesinlikle utanmalı çünkü arkadaşının arkasından hoşlanmayacağı bir şey söyledi. Yani onun gıybetini yaptı.

Zeliha: (sarı kart) elif söylemese bile bütün sınıf zaten Ayşe'nin boyunu öğrenecekti. Bu nedenle Elif'in utanması gerekmez.

Ferhat: (yeşil kart) elif kesinlikle utanmalı çünkü arkadaşının arkasından istemediği bir şey konuştu. Bu hem Allah katında da günahdır.

Öğretmen cevaplar üzerinden konun daha iyi anlaşılması için sorular sorar ve örnek olaylar anlatabilir.

Öğretmen: hırsızlık kötü bir alışkanlıktır. Bu nedenle bütün hırsızlar cezalandırılmalıdır.

Sümeyye: (yeşil kart) başkalarına zarar verdikleri için bunun cezasını çekmeliler.

Hatice: (yeşil kart) eğer onları cezalandırmazsak bunu yapmaya devam ederler.

Sefa: (yeşil kart) diğer insanlara kötü örnek olmuş olurlar. Onlar cezasını çekmezse toplumda hırsızlık yapanların sayısı artar.

Hasan: (mavi kart) onları cezalandırmadan önce uyarmalıyız. Bunun kötü bir şey olduğunu anlatmalıyız.

Elif: (yeşil kart) eğer onlara ceza vermezsek tembelliğe alışırlar ve çalışmazlar.

Gamze: (sarı kart) belki çok ihtiyacı vardı ve mecbur kaldı. Önce bunu niçin yaptığını sormalıyız.

Verilen cevapların haklı yanlarını ortaya koyarak sonuca ulaşmaları sağlanır.

Öğretmen: öğretmen ödevleri kontrol ediyordu ve yapmayanlara sözlü notu olarak sıfır veriyordu. Murat ödevini yapmayı unuttuğu için öğretmene yaptığını ama

defterinin evde olduğunu söylemiştir. Ertesi gün ödevini yapıp getirmiştir. Murat'ın bu yaptığı yalan sayılmaz.

Sefa: (kırmızı kart) Murat o gün defteri yanında olduğu halde öğretmene evde kaldı dediği için yalan söylemiştir.

Hasan: (sarı karta) ödevini daha sonra yapmış olsa bile o gün öğretmene yaptığını söylemesi bir yalandır.

Merve: (mavi kart) yalancı sayılmaz çünkü daha sonra ödevini yapıp getirmişti. Hiç yapmaya da bilirdi.

Eda: (beyaz kart) yani sıfır almaktan korkmuştur o yüzden öğretmene öyle söylemiştir. Ama söylemese daha iyidi.

Harun: (kırmızı kart) yalan söylemiştir. O zaman ödevini yapmayan öğrencilerin hepsi sıfır almamak için öyle söyleseydi ne olacaktı?

Esra: (kırmızı kart) önemli olan ödevi o gün yapıp getirmiş olmasıydı. Daha sonra yapsa bile o zaman yapmadığı için bu yalan sayılır.

Mehmet: (mavi kart) eğer yapmadım deseydi sıfır alacaktı. Sıfır almaktansa öyle söylemesi daha iyi olmuştur.

Mustafa: (kırmızı kart) hem ödevini zamanın da yapmadığı halde yaptım dediği için hem de defteri yanında olduğu halde yok dediği için yalan söylemiştir. Gerçekleri anlatsaydı öğretmen belki onu affederdi.

Merdiven Sıralama

- Bu tekniğin uygulamasın da tahta kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.

- Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.

- Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.

- Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Aşağıda ki cümleleri özelden genele sıralayınız.

Allah'ın yasakladığı kötü davranışları yapmak Allah'ın sevgisini kaybettirir.

Kıskançlık, insanların ruh sağlığını bozabilir. Sağlıklı iletişim kurmayı engeller.

İftira aileleri parçalar.

Hırsızlık haksız kazançtır ve toplumun düzenini bozar.

Gıybet komşuluk ilişkilerini zedeler ve saygıyı azaltır.

Alay etmek sınıf içindeki düzeni bozar ve aramızdaki sevgiyi azaltır.

Kötü zan beslemek kalbimizdeki iyilik hissini yok eder.

Etrafındaki insanları küçük gören, kendini beğenmiş insanlar yalnız kalır.

Ben Kimim?

- Bu teknik genelde konu da geçen önemli şahsiyetleri öğrencilere kavratmak için kullanılır.
- İslam'ın sakınılmasını istediği davranışlar ünitesinde şahsiyetlerden ziyade kavramlar yer almaktadır.
- Öğrencilerden kendilerine bir kavram seçmeleri söylenir.
- Öğrenciler seçtiği kavramın özelliklerini anlatırlar ve sonunda 'Bilin bakalım ben kimim?' sorusunu sınıfa yönlendirirler.
- Kavramı bilen öğrenci tahtaya kalkar ve kendi seçtiğini anlatmaya başlar. Bu şekilde tüm sınıf oyuna katılır.

Örnek:

Şefika: Ben insanların yapmadığı şeyleri yaptı diye anlatır ve onları rezil ederim. Kimim ben?

Esra: ben insanları diğer insanlarda olan güzel şeylere özendiririm ve onlarla ilgili kıskançlıktan kötü isteklerde bulundururum. Ben kimim?

Halit: İnsanlarda bulunan özelliklerle dalga geçip komik duruma düşürürüm. Arkadaşı arkadaşına küstürürüm. Tanıdınız mı beni?

Şennur: Ben insanların hoşuna gitmeyen şeyleri arkasından konuşurum. Acaba ben kimim?

Hakkı: Ben başkalarına ait olan şeyleri onlardan habersizce alırım. Tembelim, kazandıklarım hep hakkım olmadan. Kimim ben?

Nurullah: ben hakkında bilgim olmaksızın insanlar ve olaylar hakkında kötü düşünür ve kötü yorum yaparım. Bildiniz mi beni?

Mahkeme

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.

- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.

- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.

- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.

- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.

- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hâkim kararını açıklar.

Örnek:

Mahkeme Konusu: Salih'in annesi çok hastadır. Salih annesini doktora götürür. Doktor Salih'in annesine çok sayıda ilaç yazar. Salih ve annesinin sigortaları olmadığı için bu ilaçları alamazlar. Salih çok zengin olan amcası Hasan beye gider. Fakat Hasan Bey Salih'e yardım etmeyi kabul etmez. Bunun üzerine Salih amcasının evinden çok değerli bir antikayı gizlice alır. Antikayı satar ve o para ile annesine ilaç alır. Bunu öğrenen Hasan Bey yeğeni Salih'e dava açar.

Oyuncular: Salih, Salih'in annesi, Hasan Bey, Antikacı, Hasan Bey'in avukatı.

Mahkeme Başlar:

Hâkim: Hasan Varyemez Bey, yeğeni Hasan'ı mahkememize şikâyet etmiştir. Öncelikle davacı Hasan Bey'den olayı bir dinleyelim.

Hasan Bey: Efendim, olay bir cumartesi günü oldu. Tatil günümüdü ve evde istirahat etmekteydim. Hizmetçi Hasan'ın geldiğini söyledi. Önce kabul etmek istemedimse de sonra niçin geldiğini merak ettim ve yanıma çağırdım. Annesinin çok hasta olduğunu ve ilaç parası lazım olduğunu söyledi. Bende ailevi nedenlerden dolayı ona bu parayı vermek istemediğimi söyledim ve gönderdim. Hasan gittikten yarım saat sonra hizmetçim telaşla yanıma geldi. Ve holdeki antika resmin yerinde olmadığını söyledi. Hemen polisi aradım.

Hâkim: Yeğeninize ve kardeşinizin karısına niçin yardım etmek istemediniz?

Hasan Bey: Kardeşim, o kadınla ailemizin rızası olmadan evlendi. Üstelik kardeşimin vefatından sonra Salih'e sahip çıkmak istediğimizde, yeğenimizi bizden kaçırdı. Yeğenimde annesinin etkisi ile bize karşı hep kötü düşünceler besledi.

Hâkim: Antikanın bulunduğu dükkân sahibini dinleyelim. Oğün size bu tabloyu kim getirdi hatırlıyor musunuz?

Antikacı: Sayın Hâkim'im, o gün bana, o tabloyu, bu genç getirdi. Tabloyu görünce çocuğa baktım uzun uzun. Çünkü tablo çok değerli bir şeydi. Bu gence ait olması çok zordu. Ona tabloyu nereden bulduğunu sordum. Oda bana babasından miras kaldığını. Şimdi annesinin hastalığı sebebi ile bunu satması gerektiğini söyledi.

Hâkim: Hasan oğlum, sen anlat bakalım. Neden yaptın bunu?

Hasan: hâkim bey, annem çok hastaydı ve o ilaçların acilen alınması gerekiyordu. Yoksa annem ölecekti. Günlerce iş aradım. Deneyimsizim diye beni kabul etmediler. Ufak tefek işler de çalıştım. Biraz para biriktirdim ama ilaçlar çok pahalı olduğu için bir türlü alamadım. Üstelik annem bakımsızlıktan iyice kötülemeye başlamıştı. Aklıma amcam geldi. Aramız kötü olmasına rağmen böyle bir durumda bize yardım edeceğini düşündüm ona gittim. Fakat yardım etmedi. Çok kızmıştım ona. Çünkü benim istediğim miktar onun için hiç de önemli bir rakam değildi. O kadar zengin olmasına rağmen bize yardım etmemesi çok gücüme gitti. Bende çıkarken holdeki tabloyu gizlice aldım.

Hasan Bey'in Avukatı: Sayın Hâkim'im, bu genç şuan buradaki herkesi duygu sömürüsü yaparak kandırmaya çalışmaktadır. Zira şunu unutmamalıyız ki hiçbir

sebept bir başkasının malını çalmak için geçerli değildir. Kendisine yardım etmeyen herkesi bu şekilde cezalandırmaya kalkarsa, toplumun huzurunu bozar.

Hâkim Salih'in annesini ve jüri üyelerinin görüşlerini dinledikten sonra kararı açıklar.

Hakim: karar.. Hasan, amacı ne olursa olsun bir başkasına ait eşyayı gizlice çaldığı için suçlu bulunmuştur. Ama içinde bulunduğu durum göz önüne alınarak cezası hafifletilmiştir. 5 yıl hapsine karar verilmiştir.

Not: mahkeme sırasında yeğenine acıyan amca hasan, onu affeder ve davayı geri çeker. Hatta Salih'in annesi ile de barışır ve onu tedavi ettirir.

Tablo Yorumlama

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Verilen davranışlarla bunların kesiştiği kavramların yer aldığı kutucukları işaretlemeleri istenir.
- Öğrencilere öncelikle kendilerinin doldurmaları için süre verilir.
- Süre bittiğinde listede yer alan davranışlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

DAVRANIŞLAR	HELAL	HARAM	SEVAP	GÜNAH
Güzel söz söylemek				
Hırsızlık yapmak				
Yalan Söylemek				
Çalışarak kazanmak				
Anne babaya bağırmak				
Yoksula yardım etmek				
Cana kıymak				
Ders çalışmak				
Komşuları rahatsız etmek				
Tanımadığımız bir kişi ile ilgili kötü fikirlerimizi paylaşmak				
Arkadaşlarımızın kusurları ile dalga geçmek				
Söz taşımak				

2.6. İSLAMİYET VE TÜRKLER ÜNİTESİNİN İŞLENİŞİ

Dersin Adı: Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi

Sınıf: 6

Ünitenin Adı: İslamiyet Ve Türkler

Öğretim Yöntem ve Teknikleri: Anlatma, Soru-Cevap, Tombala, Balık Kılçığı, Kavram Haritası, Örnek Olay

KAZANIMLAR:

- Türklerin Müslüman olma süreci hakkında bilgi sahibi olur.
- Türkler arasında İslam'ın yayılmasında ve İslam'ın oluşmasında etkili olan şahsiyetleri tanır.
- Türklerin İslam medeniyetine ve bilime hizmetlerine örnekler verir.
- Türklerdeki ehlibeyt ve peygamber sevgisini fark eder.

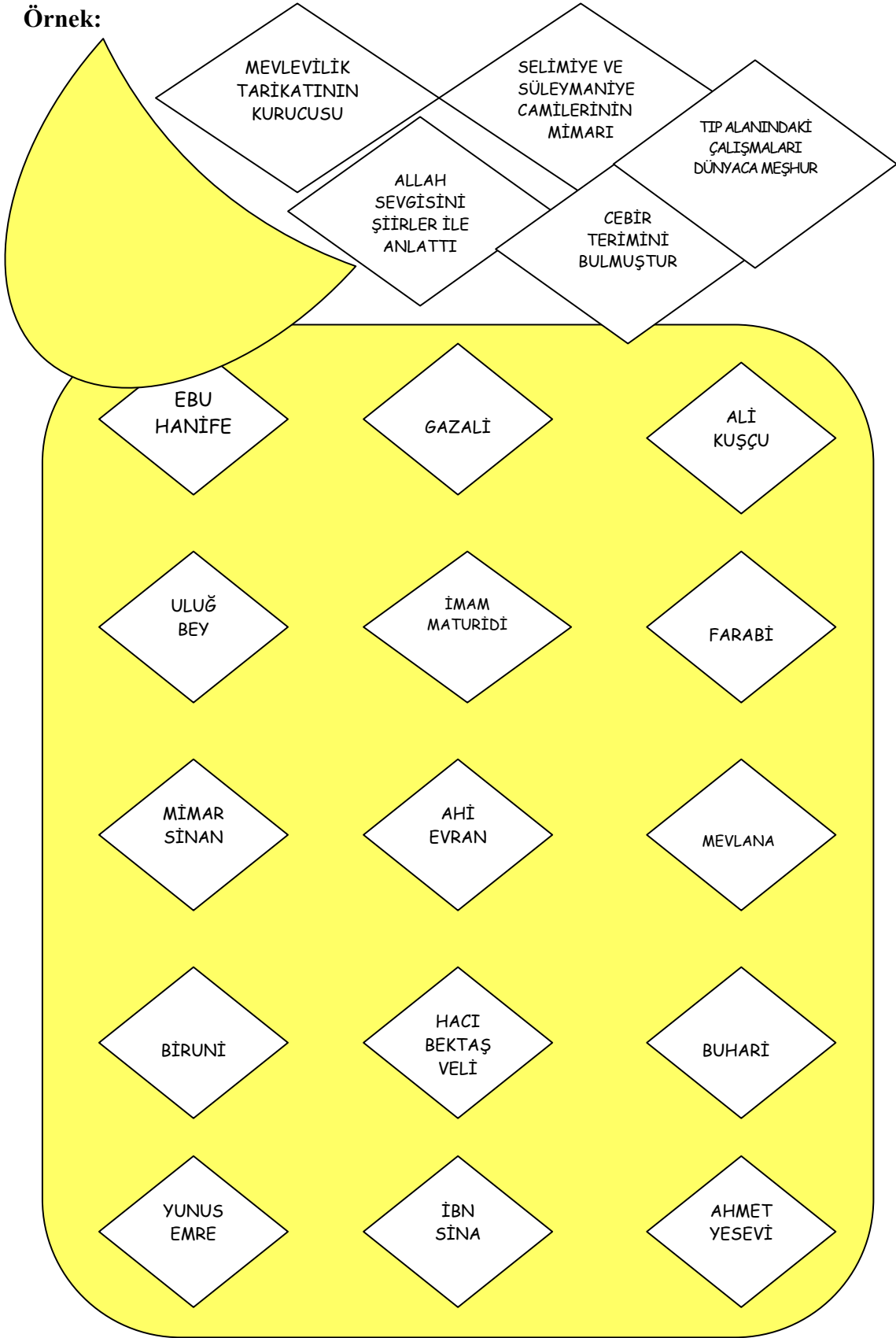
KAYNAK, ARAÇ VE GEREÇLER:

- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Kitabı
- Kur'an-ı Kerim Meali
- Dini terimler sözlüğü
- İlmihal kitapları
- Hadis-i Şerifler
- Yazı tahtası
- Renkli kartonlar
- Tepegöz

ETKİNLİKLER:**Tombala**

- Öğrencilerden konuda geçen tüm şahsiyetlerin isimlerini ve yeni öğrenilen kavramları listelemeleri istenir.
- Şahsiyetlerin önemi ve hayatları ile ilgili önemli ipuçları not alınır.
- Daha sonra renkli kartonlar üzerine bu şahsiyetlerin isimleri ve onlarla ilgili bilgi ve önemli ipuçları kullanarak bir tombala kâğıdı hazırlamaları istenir.
- Tombala kâğıdı öğretmen tarafından önceden hazırlanıp gelinebileceği gibi öğrencilere de hazırlatılabilir.
- Hazırlanan tombala kâğıtları üzerinden tüm sınıf birlikte oynanır.

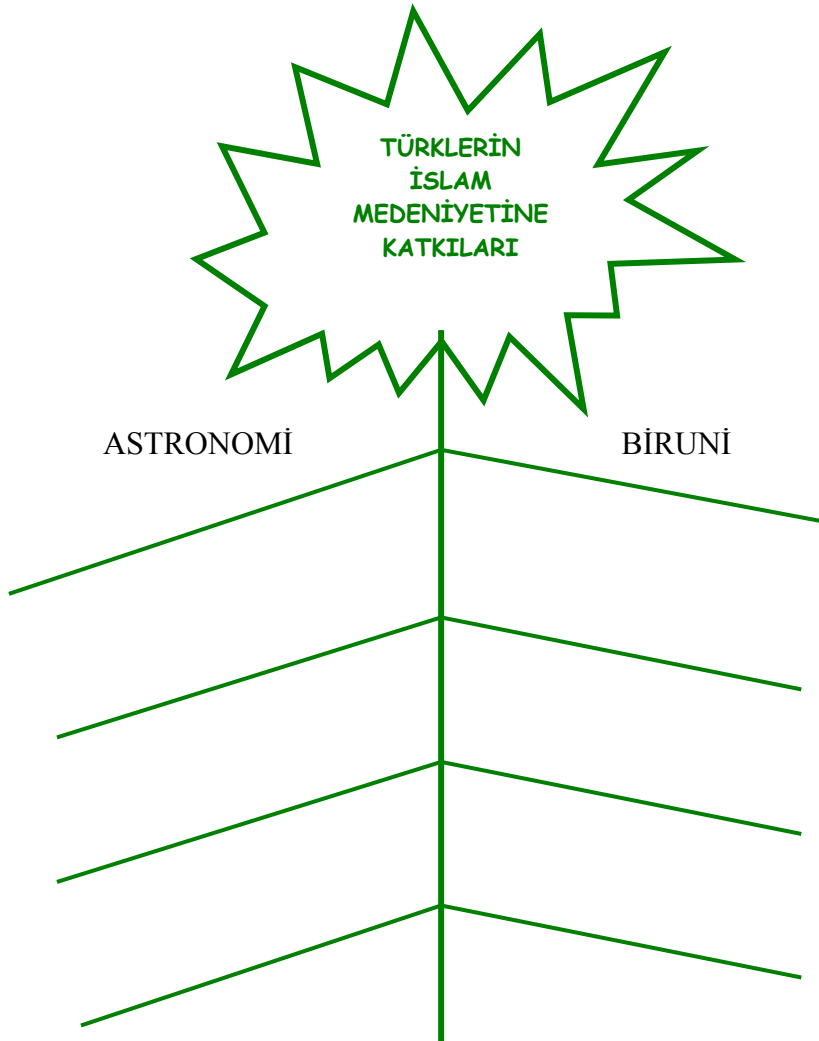
Örnek:

Balık Kılıcı

- Balık kılıcı diyagramı tahtaya çizilir.
- Üzerinde düşünülmesi gereken başlık yazılır.
- Konu hangi alt başlıklarda incelenecekse o kadar kılıcık yapılır.
- Ortaya çıkan fikir veya sonuçlar diyagram üzerinde uygun alanlara yazılır.

•Balık kılıcını öğretmen kendi çizebileceği gibi konu başlığını verip öğrencilerden bilgileri doğrultusunda bu kılıcı oluşturması da istenebilir. Konu başında yapılacak bir diyagram öğrencinin konuya dair beklentilerini ve ön bilgilerini ortaya çıkaracaktır. Konu sonunda verilen diyagram ise öğrencinin konuyu ne kadar kavradığı konusunda öğretmene dönüt sağlayacaktır.

Kart Gösterme

- Öğrencilere çeşitli renklerde 3–5 adet kâğıt ya da küçük kartlar dağıtılır.
- Her renge bir anlam verilir.
- Yeşil; katılıyorum, mavi; kısmen katılıyorum, beyaz; kararsızım, sarı; katılmıyorum, kırmızı; hiç katılmıyorum.
- Öğretmen işlenen konu ile ilgili cümleler okur.
- Cümleyi dinleyen öğrenciler hangi kartı seçeceklerini düşünür ve seçtikleri kartı masanın üstüne koyarlar.
- Sonra öğrencilere niçin o kartı seçtiği sorulur.

Örnek:

Öğretmen: Türklerin eski inanç sistemleri İslam'ı kabul etmelerin de olumlu bir rol oynamıştır.

Ahmet: (yeşil kart) çünkü onlarda tek tanrıya inanıyorlardı.

Zehra: (kırmızı kart) çünkü Türkler İslam'dan önce tanrının gökyüzünde olduğuna inanıyorlardı fakat İslam'a göre tanrı her yerdedir.

Murat: (sarı kart) peygamberi görmedikleri için eski inançlarını ve atalarının dinini bırakmak onları zorlamıştır.

Habibe: (beyaz kart) Türkler kendilerinin gök tanrı tarafından korunduğuna ve sevildiğine inanıyorlar. Aynı zaman da ahlaki yaşamları İslam'a benziyor. Kararsız kalmış olabilirler onlarda.

Nazire: (yeşil kart) Türklerde öldükten sonra dirilmeye inanıyorlardı hatta bu yüzden eşyalarını da mezarlarına koyuyorlardı. İslam'da da ahret inancı var.

Emre: (yeşil kart) Türklerin ahlakı ile İslam ahlakı birbirine çok benziyor.

Numan: (beyaz kart) öğretmenim ben o konu işlendiğinde yoktum.

Muhammed: (sarı kart) çünkü Türkler bağımsızlıklarına çok düşkündü. Ve kendilerini üstün görüyorlar.

Esmâ: (yeşil kart) Türklerde kadınlara çok değer veriyordu, İslam dininde kadınlara değer veriyordu.

Not: öğrencilerden gelen cevaplar doğrultusunda sınıfta beyin fırtınası yaptırılır ve konuyu tam olarak kavrayamamış olan öğrencilerin konuyu anlaması sağlanır.

Merdiven Sıralama

- Bu tekniğin uygulamasın da tahta kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından hazırlanan etkinlik kâğıdı da kullanılabilir.
- Sekiz ve daha fazla cümle karışık olarak yazılır.
- Öğrencilerden cümleleri önem sırasına dizmeleri ya da önemine göre numaralandırmaları istenir.
- Genel olarak konu bitiminde uygulanabilecek bir teknik.

Örnek:

Aşağıdaki ilim adamlarını doğum yıllarına göre sıraya diziniz.

MİMAR SİNAN

FARABİ

ALİ KUŞÇU

İBN SİNA

EBU HANİFE

BİRUNİ

MATURİDİ

HAREZMİ

Ben Kimim?

- Bu teknik genelde konu da geçen önemli şahsiyetleri öğrencilere kavratmak için kullanılır.

- Öğrencilerden kendilerine birer şahsiyet seçmeleri söylenir. Kişiler bittiğinde olay ve kavramlardan devam edilir.

- Öğrenciler seçtiği şahsiyetin özelliklerini anlatırlar ve sonunda ‘Bilin bakalım ben kimim?’ sorusunu sınıfa yönlendirirler.

- Kişiyi bilen öğrenci tahtaya kalkar ve kendi seçtiğini anlatmaya başlar. Bu şekilde tüm sınıf oyuna katılır.

Örnek:

Dürdane: Bana Pir'i Türkistan da derler. Yesevilik tarikatının kurucusuyum. Kimim ben?

Songül: Ben Türk İslam tarihindeki en önemli mimarlardanım. En önemli eserlerim Süleymaniye cami ve Selimiye camidir. Bildiniz mi ben kimim?

Gülhan: tıp alanındaki çalışmalarım sayesinde ünüm dünyaya yayıldı. Benim tıp alanın da yazdığım kitapları okuyor şuan batılılar. Kimim ben?

İsmail: kendimi matematik alanın da kabul ettirdim. Cebir adlı bir kitabım var. Onluk tabanlı sayı sistemini ben öğrettim batıya. Tanıdınız mı beni?

Emrah: Aslın da kendi halinde bir derviştim. Fakat Allah aşkını ve güzel ahlakı anlatan şiirlerimi çok sevdi insanlar. Ben kimim?

Emine: asıl adım Numan. İslami ilimleri araştırdım. Özellikle fıkıh alanında önemli eserler ve görüşler bildirdim. Acaba ben kimim?

Mahkeme

- Bu yöntem ile sınıf içerisinde sanal bir mahkeme ortamı kurularak öğrencinin ders içi etkinliği artırılır.

- Dersin daha eğlenceli olmasını sağlamakla beraber öğrenilenleri pekiştirici niteliktedir.

- Mahkemede ilke yapılması gereken, mahkemeye taşınacak konunun belirlenmesidir.

- Konu belirlendikten sonra öğrencilerin talepleri ve yetenekleri doğrultusunda avukatlar, hâkim, davalı, davacı ve jüri üyeleri belirlenir.

- Öğrencilere konu ve roller dağıtılır ve bu doğrultuda hazırlık yapmaları istenir.

- Sınıf içinde uygun bir ortamın oluşturulması ile mahkeme başlar. Sonunda haklı taraf belirlenir ve jüri üyelerinin görüşleri alındıktan sonra hâkim kararını açıklar.

Örnek

Mahkeme Konusu: Fatma hanım, Türklerin İslamiyet'ten önceki hayatlarında, ahrete inanmadıklarını, pis olduklarını ve birçok tanrıları olduğunu iddia etmiştir. Bunu duyan komşu Ayşe Hanım onu mahkemeye verir.

Oyuncular: Ayşe, Fatma, hâkim, avukatlar, şahit Zeynep Hanım ve Lütfiye Hanım, Hâkim, jüri.

Mahkeme Başlar:

Hâkim: Ayşe Hanım, komşusu Fatma Hanım'ın Türklere iftira attığını iddia ederek mahkememize başvurmuştur. Evet, Ayşe Hanım sizi dinliyoruz.

Ayşe Hanım: Hâkim'im, bir yaz akşamıydı. Evlerimizde bunalmış ve kendimizi dışarı atmıştık. Konu komşu oturduk muhabbet ediyorduk. Laf Türklerin İslamiyet'ten önceki hayatlarına geldi. Hepimiz Müslüman olduğumuza ve böyle bir ülkede dünyaya geldiğimize şükrediyorduk. Fatma lafa girdi ve Türklerle ilgili ileri geri konuşmaya başladı. İşte biz çok pismişiz, ahrete inanmamışız. Ama benim bildiklerim ise bunların tersi. Biz İslam'dan öncede ahrete falan inanırdık. Ben bunları Fatma'ya anlatmaya çalıştım ama o, beni susturdu ve hep yanlış şeyler anlattı. Bana ve Türklere iftira attığı için ondan şikâyetçiyim.

Hâkim: Fatma Hanım, ne diyacaksınız bu suçlamalara.

Fatma Hanım: Sayın Hâkim, benim Türkleri kötülemek gibi bir niyetim yoktu. Komşum beni yanlış anladı. Ben sadece İslam dinine girmeseydik nasıl yanlış bir hayat sürüyor olacağımızı anlatıyordum. Ben Türklerin eski hayatının böyle olduğunu duymuştum bir yerlerden.

Ayşe Hanım'ın Avukatı: Sayın Hâkim, Fatma hanım'a bir soru yöneltmek istiyorum. Bu bilgileri nereden öğrenmiş? Bilmediği konularda niçin konuşuyor? Hepimiz çok iyi biliyoruz ki Türkler ahrete inanmaktaydılar. Zira mezarlarından çıkan eşyalar, buna inandıkların göstermektedir. Ayrıca biz Türkler tek tanrı inancı olan Gök Tanrı'ya inanıyorduk. Hatta bu yüzden İslamiyet'i daha çabuk kabul ettik.

Fatma Hanım'ın Avukatı: Sayın Hâkim'im, avukat bey, acımasızca müvekkilimin üstüne gelmektedir. Kendisi tüm bunları art niyet taşımaksızın söylemiştir. Evet, söyledikleri yanlış bilgilerdir. Ama kendisi o şekilde bilmektedir. Davacı taraf şunu unutmamalıdır ki Fatma hanım'da Türk'tür. Nasıl kötü bir niyeti olabilir?

Ayşe Hanım'ın Avukatı: sayın avukat, müvekkilini acındırmaktadır. O gün orada bulunup, Fatma Hanım'ın söylediklerini duyanlar var. Müsaade ederseniz dinleyelim.

Hâkim: Şahitler gelsin.

Komşu Lütfiye Hanım: O akşam, mahallemizde koyu bir sohbet vardı. Ta ki Fatma ile Ayşe kavga edene kadar. Fatma'nın Türkler önceden ahrete inanmazmış demesine, Ayşe çok öfkeleni ve tartışmaya başladılar.

Komşu Zeynep Hanım: Efendim o gün sadece ahrete inanmazlarmış demekle kalmadı Fatma. Türkler birçok tanrıya taparmış, pislermiş, gaddarlarmış gibi sözlerde söyledi.

Hâkim: Fatma Hanım son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Fatma Hanım: efendim, benim kötü bir niyetim yoktu. Ayşe üstüme gelince kendimi korumak için daha da sert konuştum o kadar. O bana yalan yanlış konuşma diyince birden gururum incindi (Hâkim jürinin görüşlerini alır ve kararı açıklar.).

Hâkim: Fatma Hanım, bilmediği bir konu da konuştuğu ve uyarıları dikkate almadığı için suçlu bulundu. Fakat kötü niyeti olmadığı için cezası hafifletildi. Fatma Hanım Türklerin İslamiyet'i kabulünü anlatan tam on kitap okuyacak ve özet çıkaracak. Ayrıca bu doğru bilgileri komşularına anlatacak.

Tablo Yorumlama

- Öğrencilere aşağıdaki tablonun yer aldığı kâğıtlar dağıtılır.
- Tablonun satır kısmına Müslüman bilginlerin isimleri yazılır, sütun kısmına da ilim dalları yazılır. Öğrencilerden hangi bilgin hangi alanda çalışma yaptıysa bulup işaretlemeleri istenir
- Öğrencilere öncelikle kendilerinin doldurmaları için süre verilir.
- Süre bittiğinde listede yer alan davranışlar tek tek bütün sınıfın katılımıyla eşleştirilir.

 MÜSLÜMAN BİLGİNLER VE ÇALIŞMA ALANLARI	FELSEFE	ASTRONOMİ	MİMARİ	TIP	TEFSİR	FIKİH	HADİS	KELAM	EDEBİYAT	TASAVVUF	MATEMATİK
HAREZMÎ											
EBU HANİFE											
İBN SİNA											
ZEMAŞERİ											
BİRUNİ											
MATURİDİ											
MEVLANA											
MİMAR SİNAN											
YUSUF HAS HACİP											
BUHARİ											
FARABİ											

2.7. TEKNİKLERİN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNE UYGULANMA İMKÂN LARI

2.7.1. Tombala Tekniği'ni Uygulama İmkânları

Aktif öğrenme tekniklerinden biri olan tombala halkımız tarafından çok iyi bilinen bir oyunun derslere adapte edilmesidir. Özellikle kavramların öğretilmesin de

ya da şahsiyetlerin tanıtılmasında öğretmenin işini oldukça kolaylaştırıcı bir tekniktir. Oyun çağı içerisindeki öğrencilerin derse olan ilgisini artırmakta ve dersi öğrenciler için daha eğlenceli bir hale getirmektedir.

Bütün sınıflar üzerinde denediğimiz bu tekniğin özellikle 4-5-ve 6. sınıflarda daha iyi sonuçlar verdiğini gördük. Bu ünitelerin teknik için uygun olmasından ve bu yaş gurubunun eğilimlerinden kaynaklanmakta olduğunu fark ettik. Çalışmamızda tekniği 6. sınıfın tüm ünitelerine adapte etmeye çalıştık.

Teknikte, tombala kâğıtları öğretmen tarafından özel olarak hazırlanabileceği gibi öğrenciye de hazırlatılabilir. Öğrencinin yapması, öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi çocuğun ürün oluşturma kabiliyetine ve motor gelişimine de büyük katkı sağlamakta. Öğrenciye tarafından hazırlanacağında bunun ev ödevi olarak verilmesi, zaman açısından bizi oldukça rahatlatmaktadır. Hazırlan tombala kâğıtları sınıfta seçilen uygun bir yere yerleştirildiğin de öğrencilere, diğer vakitlerde de bunlarla oynama imkânı sağlamakta. Yaşları itibari ile oyuna düşkün olan öğrenciler eğlenirken kimi zaman farkında olarak kimi zaman ise hiç farkında olmadan birçok kavramı öğrenmiş oluyor.

Tekniği 6.sınıf üniteleri üzerinde uygulamak oldukça kolay oldu. Çünkü 6.sınıf ünitelerinde genel olarak soyut veya somut birçok dini kavram yer alıyor. Birinci, ikinci ve beşinci ünitelerde tekniği kavramlar üzerinden uyguladık. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus sepetten seçilen kâğıt üzerinde kavramın anlamının yer almasıdır. Tanımı okuyan çocuğun kavramı bildikten sonra tek yapması gereken tombala kâğıdına şöyle bir göz gezdirip kavramı bulmaktır. Eğer kâğıtta tanım yerine kavram yazarsa çocuk uzun uzun tüm tanımları okumak zorunda kalacağı için yorucu ve sıkıcı bir hal alabilir. Sınıfın da bu süreçte dikkati daha çabuk dağılabilir. Bir diğer husus çocuk doğru kavramı bulamadığında izlenmesi gereken yoldur. Başka bir öğrenciye söz vermektense küçük ipuçlarıyla kavramı buldurmak öğrencinin bir sonraki oyuna katılımı açısından çok önemli olmakta.

Üçüncü üniteye (Son Peygamber Hz. Muhammed) olan uygulamamızda ise kavramlar yanında İslam tarihi açısından önem arz eden olaylarda kullanıldı.

Olayların önemli noktaları ve İslam dinini tanıtmaya adına yansıttıkları değerler kullanıldı. Örneğin Bedir Savaşı'nı buldurmak isterken sadece ilk yapılan savaş şeklinde basit bir kullanım yerine peygamberin esirler ile ilgili olan uygulamasının anlatılması şeklinde bir yöntem izledik. Bununla tarihi bir bilginin ötesinde mensubu buldukları dinin inceliklerini fark etmelerini amaçladık.

Dördüncü ünitemiz olan Kur'an ve Yorumu ünitesine tekniği uygulama imkânı bulamadık. Kur'an-ı Kerim'i ve içeriğini öğrencilere tanıtan bu ünitemizde kavram, şahsiyet ya da olaylar bulunmadığından dolayı bu tekniği kullanamadık.

Son olarak İslamiyet ve Türkler ünitesindeki uygulamamızda ise şahsiyetleri kullandık. İslam tarihinde Türklerin yerini göstermede ve Müslüman bilginlerle öğrencileri tanıştırmada oldukça faydalı bir teknik oldu.

2.7.2. Balık Kılıcı Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Konu sonunda öğrenilenleri gruplama ve göz önüne sermek için kullanılabilmesi gibi konu başında da öğrencilerin ön bilgilerini ortaya koymak adına kullanılabilir. Fakat biz genelde konu sonundaki uygulamaların daha faydalı olduğunu gördük. Bütün bir ünitenin özetini içeren bir tekniktir.

Tekniğin uygulanmasında şöyle bir yöntem izledik. Öncelikle her öğrenci tahtaya çizilen ya da projeksiyon ile yansıtılan balık kılıcını defterine kendisi yapıyor. Daha sonra tüm sınıf beraber balık kılıcını uygun bir şekilde dolduruyor. Bu sayede öğrenciler, ünite bitiminde o ünite ile akıllarında kalan ve unuttukları şeyleri bir arada görme imkânı bulmuş oluyor. Doğru bir şekilde doldurulan kılıç, öğrencilerin ünitenin verdiği mesajı daha doğru olarak anlamalarına yardımcı oluyor.

Tekniği bütün ünitelere uyguladık. Uygulama esnasında herhangi bir sıkıntı ile karşılaşmadık. Bazı ünitelerde sadece ünite bitiminde uyguladığımız halde bazı ünitelerde ise uygun olan konu başlıklarından sonrada uyguladık. Namaza hazırlık şartlarını içeren konu başlığından sonra namazdan önce ve namaz sırasında yapılması gerekenleri iyice kavratmak ve ayırt etmek için bu tekniği kullandık. Yine altıncı ünitemizdeki Müslüman bilginleri ve çalışma yaptıkları alanları kavratmak için de bu

teknigi kullandik. Balık Kılıçımızın bir tarafına bilginleri diğér tarafına ise çalışma yaptıkları alanları yazdırdık. Bu şekilde yapılan tekrarlar öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmelerini sağlamış oldu.

2.7.3. Kart Gösterme Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Öğrenciye düşünme, düşündüğünü dile getirme fırsatı veren bir tekniktir. Dersimizin genel amaçlarından biride öğrenciye din, peygamber, Allah ve ahlak gibi değerler hakkında düşünmesini sağlama ve öğrencinin doğru değerler üretmesine yardımcı olmadır. Bu teknik ile öğrenci zihnini bunlar üzerinde yormakta ve başkalarının da neler düşündüğünü öğrenecek karşılaştırma yapma imkânını bulmaktadır. Fikirlerindeki yanlışlığı görmekte veya fikirlerini sağlam temeller üzerine oturtma imkânı bulmaktadır.

Ayrıca bu teknik sayesinde öğrenciler birbirlerini dinlemeyi ve birbirlerinin düşüncelerine saygı duymayı öğrenmektedir. Birbirlerinin düşünceleri ile dalga geçmektense neden öyle düşündüklerini öğrenme isteği içerisine girmektedir. Öğretmene de şimdiye kadar öğrencinin almış olduğu eğitim ve yetişme tarzı açısından oldukça önemli bilgiler vermektedir. Bunu yanı sıra öğrencinin vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda, öğretmende öğrencisinin mizacını ve ihtiyaçlarını fark etme imkânına sahip olmaktadır.

Tekniğin uygulanmasında öğretmenin dikkat etmesi gereken en önemli husus, öğrencilerin birbirlerinin fikirlerine verecekleri tepkinin kontrol altında tutulmasıdır. Bununla ilgili öğretmen uygulamaya başlamadan önce öğrencileri uyarmalı ve etkinliğin nasıl sürmesini istediğine dair onları bilgilendirmelidir. Çünkü bir öğrencinin fikri sebebi bir tepki alması ya da dalga geçilmesi söz konusu olduğunda bu onun diğer etkinliklere katılımını etkileyeceği gibi sınıf içinde huzursuzluğa da sebep olabilir. Ayrıca arkadaşlarının aldığı tepkiyi gören diğer öğrenciler, fikirlerini söylemede utangaçlık, korkaklık gösterebilirler. Öğretmen etkinlik öncesinde yapacağı rahatlatıcı ve uyarıcı bir konuşma ile sınıfı organize etmelidir. Kendisi de hiçbir öğrenciye olumlu ya da olumsuz bir tepki vermemelidir.

Teknik de önemli bir diğer nokta ise ortaya konulan cümle ile ilgili tüm öğrenciler fikrini söyledikten sonra öğretmen toparlayıcı ve yanlışları düzeltici bir tam fikir ortaya koymalıdır. Eğer olduğu gibi bırakılırsa teknik sadece çocukların kafasını karıştırmaya yarar. Hatta hallolmayan bu meseleyi öğrencilerin teneffüste kendi aralarında halletmeye çalışmaları sonucunda istenmeyen durumlar ortaya çıkabilir.

Kart gösterme tekniğini uygulamadan önce öğrencilere, lazım olan kartlar, sınıfça belirlenen renkler doğrultusunda hazırlanmalıdır. Eşit boylarda kesilen kartların bir tarafı belirlenen renge boyanırken diğer tarafına ise o rengin ne ifade ettiği yazılır. Çünkü öğrencinin uygulama sırasında renklerin ne ifade ettiğini unutmaması onu zor duruma düşürecek ve enerjisini yanlış yere harcamasına sebep olacaktır.

Tekniği altıncı sınıfın tüm ünitelerinde rahatlıkla uygulama imkânı bulduk. Bunu en önemli sebebi ise konularımızın düşünmeye ve fikir beyan etmeye uygun olmasıdır. Genel olarak tekniği konu sonlarında uygulamayı tercih ettik. Çünkü ünite başındaki uygulama konu ile ilgili bilgisi olmayan öğrencilerin sıkılmasına sebep olabilmekte. Ayrıca konu sonun da yapılan uygulamalarda ortak ve mantıklı bir sonuca erişmek daha kolay olmaktadır.

Özellikle dördüncü ünitemiz olan Kur'an ve Yorumu ünitesin de tekniği oldukça fazla kullanabilme imkânı bulduk. Konuların yorum yapmaya uygun olmasının büyük etkisi oldu. Diğer ünitelerde bilgi, kavram, olay ağırlıklı fazla olması ve ders saatimizin kısıtlı olması nedeniyle çok fazla uygulama imkânı bulamadık.

2.7.4. Merdiven Sıralama Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Bu teknik genel olarak ünitenin can alıcı noktalarını ortaya koymaktadır. Ve öğrencinin o üniteden kazanması gereken değer ve bilgileri onun önüne sermekte. Konu boyunca öğrendiklerini topluca görmesini ve kendisine o üniteden bir sonuç çıkarmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan da öğretmene öğrencinin önceliklerini ve ihtiyaçlarını göstermekte ve bir yol haritası sunmaktadır. Konunun yanlış anlaşılan ve kaçırılan kısımlarını fark edip tekrar edilmesini sağladığı için öğrenme artmaktadır.

Tekniğin uygulaması şu şekilde olmakta; ünite boyunca öğrenciye kazandırılan fikir ve bilgiler, kısa ve net cümleler halinde yazılır. Daha sonra öğrenciden bunları sıralaması istenir. Burada öğretmen daha önceden hazırladığı etkinlik kâğıtlarını kullanabileceği gibi tahtayı da kullanabilir. Hazır olan etkinlik kâğıdının kullanılması ders saati süresini verimli kullanmak adına daha iyi olacaktır.

Bütün ünitelerde rahatlıkla uyguladığımız bir tekniktir. Çünkü her ünite de öğrenciye kazandırmak istediğimiz bazı bilgi ve değerler mevcuttur. Ve mevcut olan bu bilgi ve değerlerinde önem sırası vardır. Uygulamalarda verdiğimiz değerlerin, öğrenci tarafından algılanma biçimini oldukça net gösteren bir teknik olduğunu gördük.

2.7.5. ‘Kimim Ben?’ Tekniği’nin Uygulanma İmkânları

Dersin sıkıcılığını gideren ve öğrencinin enerjisini atmasına fırsat veren bir tekniktir. Sınıfta bir oyun ortamı oluşturduğu için her zekâ gurubundan ve düzeyinden öğrencinin katılımını sağlamaktadır.

Oyuna geçmeden önce öğrencinin kitabı taraması ve kendisine uygun bir seçim yapması için fırsat vermek çok önemli. Kendisine uygun bir şahsiyeti ya da kavramı seçen öğrencilerden biri seçilir ve tahtaya çıkarılır. Öğrenci kendisini tanıtır. Kim olduğunu sınıfa sorar. Söz alan öğrencilerden doğru bilen tahtaya çıkar ve oyun devam eder. Etkinlik boyunca hız artırımını öğrencinin dikkatini daha diri tuttuğu gibi sahip olduğu enerjiyi de kullanmasına fırsat vermekte. Hep aynı öğrencilerin söz almasını engellemek için arada öğretmenin yönlendirmesine gerek duyulmaktadır.

Genel olarak tekniğin kullanım amacı şahsiyetleri tanıtmadır. Fakat biz dersimize uygularken bununla yetinmedik. Şahsiyetlerle birlikte, kavram ve olaylara da yer verdik. ‘Son Peygamber Hz Muhammed’ ünitesi ve ‘İslamiyet ve Türkler’ ünitesinde şahsiyetleri kullandığımız halde diğer ünitelerde kavram ve olaylara yer verdik.

‘Kur’an ve Yorumu’ ünitesi daha soyut konuları içermektedir. Üniteye kullanılabilecek kavram ve isimler yer almadığından bu tekniği uygulayamadık.

2.7.6. Mahkeme Tekniği'nin Uygulanma İmkânları

Bu teknikte, karşılıklı görüşlerini savunan öğrenciler, tartışma ortamı oluşturarak jüri ve hâkim karşısında davalarını haklı gösterme çabasına girerler. Burada kendini doğru ifade edebilme, karşı görüşlere seviyeli olarak fikirlerini sunabilme, yeteneklerini geliştirme imkânı bulurlar.

Kişiler birbirlerinin varlığını kabul ederek birbirlerinin fikirlerini dikkate alırlar. Ayrıca savunmalar esnasında empati kurabilme, yeni bakış açıları kazanabilme yeteneklerini geliştirmek için fırsat bulurlar.

Açık iletişim, kişiler arasında istenen ve hedeflenen bir iletişim modelidir. Kişilerin kendilerini tanıdıkları ve doğru bir şekilde ifade edebildikleri durumlarda mümkündür. Bu yaklaşımda kişiler sağlıklı iletişimin ön koşullarını yerine getirirler, benlik saygıları yüksektir, kendilerine güvenirler, güven duygusu gelişir.

Mahkeme yöntemi, öğrencilere tartışma ortamı sağladığı için sürekli iletişim halinde olurlar, doğru yönlendirme, pekiştirmeçler kullanılarak bireylerin kendi aralarında doğru iletişim kurmaları sağlanır.

Öğrencilerin özgür düşünme ve muhakeme gücünün gelişmesine olanak sağlar. Mahkeme yöntemi, eleştirel düşüncüyü geliştirmek, birbirlerinin düşüncelerine saygılı bireyler yetiştirmek için oldukça etkili bir tekniktir.

Bu teknik uygulamasında izlenmesi gereken bir sıra ve dikkat edilmesi gereken önemli bazı noktalar vardır. Konu öğretmen tarafından dikkatlice seçilmelidir. Öğretmen vermek istediğı kazanımı belirleyip, o kazanım doğrultusunda bir konu belirlemelidir. Konunun belirlenmesinden sonra rollere uygun öğrenciler seçilir. Görevli öğrencileri belirlerken onların kişilik özellikleri de dikkate alınmalıdır. Öğrenciler kendilerine verilen rolü çalışıp gelmelidirler. Sınıf, tekniğın uygulanacağı dersten önce, öğrenmenin gerçekleşebileceğı bir hale getirilmelidir.

Öğrenmeye neş katan bu teknik, uygulaması en zor olan tekniklerden biridir. Çünkü uygulama süreci oldukça fazla zaman alan ve hazırlık gerektiren bir tekniktir. Ayrıca tarafların kendini savunması sırasında ciddi karışıklıklar çıkabilmektedir. Taraflar bunun bir drama olduğunu unutup birbirlerine karşı saldırgan tavırlar ortaya

koyabilirler. Bunun yanı sıra derste olduklarını tamamıyla unutup çalışmayı bir oyuna dönüştürebilirler. Bu gibi olumsuz durumların oluşmaması için çalışmadan önce öğrenciler bilgilendirilmeli ve öğretmen tarafından rollere uygun öğrenci seçimi yapılmalıdır.

Tekniğin başarılı bir şekilde uygulanmasında en önemli faktörün ‘hakim’ rolünün olduğunu gördük. Bu rolün öğretmen tarafından oynanmasının daha başarılı sonuçlar verdiğini tespit ettik.

Her ünitemizde mahkemeye dönüştürebileceğimiz birçok kazanım mevcut olduğundan öğrencilerimize, çeşitli konularda mahkeme metinleri hazırlattık. Ama sürenin yetersiz olması nedeniyle dersimizde, her üniteye dair bir mahkemeyi canlandırabildik.

‘Son Peygamber Hz. Muhammed’ ünitesi bir çeşit biyografi olduğundan bu konuda mahkeme tekniğini uygulamak mümkün olmadı. Konunun peygamberimizin uygulamalarından oluşması, çocukların yaşlarının soyut düşünmek için yeterli olmaması ve bu dönem çocuklarında görülen dalgacı tutumları da göz önünde bulundurarak bu üniteye böyle bir çalışmaya yapmadık. Diğer ünitelere ise rahatlıkla uyguladık ve verimli sonuçlar aldık.

2.7.7. Tablo Oluşturma Tekniği’nin Uygulanma İmkânları

Öğrenciye öğrendiklerini kodlama ve şema haline dönüştürme fırsatı veren bir tekniktir. Çoğu zaman ünitenin tamamının kimi zamanda ünitenin sadece bir konusunun özetini içerir.

Aktif öğrenme de çok sayıda tekniğe yer verilmesinin amacı; her zeka ve beceri türünden çocuğun öğrenmesini sağlamaktır. Uygulamamızda bu tekniği seçmemizdeki en önemli etken de, sözel derslerle arası iyi olmayan, ezberde sıkıntı çeken öğrencilerimizi derse katmak ve öğrenmelerini sağlamaktır.

Tekniği bütün ünitelerde farklı şekillerde kullandık. Bu çalışmaya, sınıfın genel katılımının çok yüksek olduğunu gördük. Aynı zamanda bir özet niteliği taşıyan bu çalışma kâğıtları, öğrencilerin yazılıya çalışmalarına da yardımcı olmaktadır.

2.8. TEKNİKLERİN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN ORTAK SIKINTILAR

2.8.1. Zaman

Bütün teknikler de karşımıza çıkan en önemli sıkıntı zamandı. İlköğretimlerde Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi dersinin hafta da iki saat olması öğretmenleri oldukça sıkıntıya sokan bir durum.

Düz anlatım yöntemi ile rahatlıkla yetişen yıllık planımız bu tarz etkinlikler yapıldığında ortaya önemli aksaklıklar çıkabilmekte. Öğretmenlerin teftişler sırasında ilk muhatap oldukları sorulardan biri yıllık planın neresinde oldukları olduğundan, verdikleri öncelik de bu olmaktadır. Bu da dersin işlenişinin kalitesini doğal olarak düşürmektedir.

Biz etkinliklerin bir kısmını ders saati dışında hazırlatarak bu sorunu aşmaya çalıştıysak da tam olarak istenilen sonucu elde edemedik. Öğrencilerin derse olan ilgisi ve öğrenme seviyesindeki artış uygulama yapılmayan sınıflara oranla oldukça yüksekti. Fakat uygulamanın yapıldığı sınıflarda konuları bitirememeye sıkıntısı oluştu. Bu da sona kalan konuların daha hızlı işlenmesi dolayısıyla bir takım eksiklikler oluşturdu.

2.8.2. Sınıf Mevcudu

Tekniklerin uygulandığı sınıfların mevcudu ile teknikten alınan verimin birbirine ters olduğu gözlemlendi. Mevcudu az olan sınıflarda yakalanan kalite sınıf mevcudu kalabalık olan sınıflar da maalesef ki yakalanamadı.

Kalabalık olan sınıflar da etkinlikleri uygulama sırasında sınıf içi otoritenin kurulamadığı görüldü. Özellikle oyun içerikli tekniklerde sınıfın kontrol altında tutulması zorlaştırıyor. Kart Gösterme gibi yoruma dayalı tekniklerde ise bütün öğrencilere söz verememe sıkıntısı ortaya çıkıyor. Tombala, Kimim Ben gibi oyunlarda bütün öğrencilere yetecek kavram olmaması öğrencileri hayal kırıklığına uğratabiliyor.

Sınıf mevcudu yirmiye geçmeyen sınıflarda tekniklerin hepside rahatlıkla uygulanabilmektedir. Bütün sınıf etkinliğe rahatlıkla katılabildiği için tüm öğrenciler etkinlikten aynı oranda yararlanabilmekte. Bunun yanı sıra sınıf mevcudu az olan sınıflarda sessizliği sağlamak ve öğrenci dikkatini kontrol altında tutmakta oldukça kolay olmaktadır.

2.8.3. Sınıf Ortamı

Zaman ve sınıf mevcudu kadar önem içeren bir diğer husus da sınıf ortamının nasıl olduğudur. Öğrencinin rahat hareket edebiliyor olması etkinliğe katılımını ve etkinlikten zevk almasını büyük ölçüde etkiliyor.

Sınıf küçük olduğunda oyun içerikli etkinliklerde öğrencilerin hareketleri kısıtladığı için istenen enerji ortamının oluşturulması zorlaşıyor. Sınıfın küçük olması nedeniyle arka arkaya dizilen sıraların oluşturduğu klasik model bir oturma biçiminin kullanılması da etkinliklerde verimi düşürüyor. Etkinlik sırasında birbirlerini göremeyen ve iletişim kuramayan öğrenciler bir süre sonra dersten kopabiliyor.

Büyük, öğrencinin rahat hareket edebildiği sınıflarda uygulamalar daha rahat yapılıyor. Öğretmenin tüm öğrencilere hakim olabileceği bir oturma modeli ile ders, bütün öğrenciler için verimli hale getirilebiliyor. Bunun yanı sıra etkinler boyunca rahat etkileşim kuran ve arkadaşlarını rahat takip eden öğrencinin derse olan ilgisi artıyor. Bu da doğal olarak dersin verimini artırıcı bir etki gösteriyor.

SONUÇ

Öğrencilerin, günümüzde hızla gelişen bilgi toplumunda yeni bilgi ve beceri alanlarında uzmanlaşması, analiz ve karar alma yeteneklerine sahip olması, büyük bilgi yığınları içerisinde dolaşmayı öğrenmesi gerekmektedir. Bu süreçte, öğretmen merkezli bir eğitim anlayışı yerine öğrenen merkezli aktif öğrenme modeline uygun bir eğitim anlayışı hayata geçirilerek, öğrencilere XXI. yüzyılın yeni bilgi ve becerileri kazandırılmalıdır.

Aktif öğrenme modeliyle öğrenciler aktif olduklarında zihinlerini ve birikimlerini kullanırlar; öğrenme eylemi içinde olurlar ve öğrendikleri bilgileri uygulamaya yönelirler.

Aktif öğrenme modelinin öğrenciler üzerine etkisi farklı araştırmacılar tarafından da incelenmiştir. Bazı araştırmalar aktif öğrenme ortamının geleneksel yaklaşıma göre öğrenci başarıları üzerinde olumlu yönde etkiye sahip olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Aktif öğrenme modelinin ilköğretim derslerine dair birçok örneği bulunmaktadır.

Çalışmamızın birinci bölümünde aktif öğrenme modelini tanıtmaya çalıştık. İkinci bölümde ise aktif öğrenme modelinde yer alan bazı tekniklerinin din kültürü ve ahlak bilgisi dersine uygulanışına dair örnekler gösterdik. İkinci bölümde yaptığımız uygulamaların olumlu ve olumsuz yönlerini belirledik.

Aktif öğrenme öğrenci merkezli bir yaklaşım olması ve öğrencilerin bir takım etkinliklerle uygulamalar yapmalarını, düşündüklerini ve anladıklarını değişik tekniklerle ifade edebilmelerine olanak vermesi nedeniyle din ve ahlak eğitiminde kalıcılığın, öğrenilenlerin benimsenmesini ve gerçek hayata adapte edilmesini sağlamada temel oluşturur.

Aktif öğrenme, soyut kavramların yer aldığı ve öğrenilenlerin hayat içinde yerini bulmasının gerektiği din kültürü ve ahlak bilgisi dersini anlatmayı

kolaylaştıran bir modeldir. Biz bu çalışmamızda sadece aktif öğrenmenin altı tekniğini dersimize adapte ettik. Diğer tekniklerinde adapte edilmesiyle modelin dersimize büyük bir katkısı olacaktır. Zira tekniklerin uygulandığı sınıflarda öğrencilerin kavramları öğrenmelerinin daha çabuk olduğu görülmüştür. Kullanılan teknikler sınıftaki her seviye gurubundaki öğrencinin de derse katılımını sağlamıştır. Bu da hem sınıf bütünlüğünü sağlama hem de her öğrencinin anlamasını sağlaması açısından çok faydalı olmuştur. Öğrencilerimizin yaş aralığını da göz önünde bulundurduğumuzda eğitimde değişik tekniklerin ve oyunların kullanılması çocukların motivasyonunu sağlama ve ilgisini çekmede öğretmenin yükünü hafifletici olmuştur.

Tombala ve kimim ben? Tekniklerini kavramların veya isimlerin yer almadığı konu başlıklarında uygulama imkânı olmadığı görüldü. Bunun yanı sıra merdiven sıralama, mahkeme, kart gösterme ve tablo okuma tekniklerinin ise tüm ünitelere rahatlıkla uygulandığı tespit edildi. Bu tekniklerden özellikle mahkeme ciddi bir ön hazırlık gerektirmektedir. Diğer teknikler ise dersin tüm aşamalarında rahatlıkla kullanılabilir.

Dersimiz adına yaptığımız uygulamada vardığımız en önemli sonuç süre yetersizliğidir. Çocukların ahlaki eğitimlerinin önemi ve soyut değerlerin öğretiminin zorluğu da göz önünde bulundurularak ilköğretimdeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinin süresinin artırılması gerektiği kanaatindeyiz. Süre sorunu aşıldığı da var olan tüm aktif öğrenme yöntemleri bu derste rahatlıkla kullanılabilir. Bu da dersin kalitesini artırıp, beklenen amaçların gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Kamile, 2006, Aktif Öğrenme, Biliş Yayınevi, Ankara.
- DEMİREL, Özcan, 2003, Eğitim Sözlüğü, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- DİRİM, Aygören, 2002, Yaratıcı Drama, Esin Yayınları, İstanbul.
- ERGİNER, Ergin, 2000, Öğretimi Planlama Uygulama Ve Değerlendirme, Anı Yayıncılık, Ankara.
- GÖKÇE, Erten, 2004, İlköğretimde Aktif Öğrenmenin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler.
- GÜLER, Tuğba, 2007, Din Ve Ahlak Öğretiminde Drama Örnekleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- GÜLERYÜZ, Hasan, 2001, Eğitim Programlarının Dili Ve Yaratıcı Öğrenme, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- KOMİSYON, 2003, İlköğretim Drama I, MEB Yayınları, Ankara
- ÖMEROĞLU, Esra, 1991, Yaratıcı Drama Eğitiminin İngiltere’de Okul öncesi Eğitimde kullanılmasıyla İlgili Bir İnceleme, *Ya-Pa 7. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*, Ya-Pa Yayınları, Eskişehir.
- ÖZDEN, Yüksel, 1999, Öğrenme Ve Öğretme, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- SABAN, Ahmet, 2002, Öğrenme Ve Öğretme Süreci, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- SUBAŞI, Güzin, 2000, Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri, *Milli Eğitim Dergisi*, 146, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/subasi.htm>.
- ŞAHİNEL, Melek, 2003, Etkin Öğrenme, PegemA Yayıncılık, Ankara.

- TAŞDEMİR, Mehmet, 2000, Eğitimde Planlama ve Değerlendirme, Ocak Yayınları, Ankara.
- TOPSES, Gürsen, 2006, Sınıf Yönetimi, Nobel Yayın, Ankara.
- YAVUZ, Kudret, Eren, 2005, Aktif Öğrenme Yöntemleri, Ceceli Yayınları, Ankara.
- YAVUZ, Kudret, Eren, 2004, Gelişen Ve Öğrenen Eğitimciler İçin Çoklu Zeka Teorisi Uygulama Rehberi, Ceceli yayınları, Ankara.
- ZENGİN, Halise Kader, 2002, Eğitsel Oyunlar ve DKAB Dersinde Kullanımı, A.Ü. S.B.E. Yayınlanmamış YL Tezi, Ankara.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Berru Nur KELEŞ	İmza:		
Doğum Yeri:	KARABÜK			
Doğum Tarihi:	24.12.1985			
Medeni Durumu:	BEKAR			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	YUNUS EMRE		KARABÜK	
Ortaöğretim	ANADOLU İHL		KARABÜK	
Lise	ANADOLU İHL		KARABÜK	
Lisans	SELÇUK Ü.		KONYA	2008
Yüksek Lisans	SELÇUK Ü.		KONYA	2011
Becerileri:				
İlgi Alanları:				
İş Deneyimi:				
Aldığı Ödüller:				
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:				
Tel:				
Adres	100. Yıl Mh. Karınca Sitesi 3/2 Merkez/KARABÜK			